

ЗАКОН

О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Члан 1.

У Закону о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др.закон, 10/19, 6/20 и 129/21), у члану 1. после става 4. додају се нови ст. 5. и 6. који гласе:

„Специфичности средњег образовања и васпитања за потребе унутрашњих послова уређују се овим законом и прописима у области средњег образовања и васпитања и унутрашњих послова.

Средње богословско образовање остварује се у складу са посебним законом којим се уређују цркве и верске заједнице.”

Досадашњи ст. 5. и 6. постају ст. 7. и 8.

Члан 2.

У члану 12. после става 4. додаје се став 5. који гласи:

„У циљу стварања услова за развој општих међупредметних компетенција на нивоу основног и средњег образовања и васпитања, а путем сарадње и уз подршку других органа и међуресорних тела и тимова, доносе се посебни програми, пројекти и активности, чије се остваривање уређује подзаконским актима које доноси министар и министри надлежни за области у оквиру којих се остварује сарадња.”

Члан 3.

У члану 23. став 1. после речи: „Републике Србије” додају се запета и речи: „осим у установу из члана 90. став 2. овог закона”.

Члан 4.

У члану 25. став 2. реч: „две” замењује се речју: „четири”.

Члан 5.

У члану 28. став 7. речи: „која се прилагођава школској години” замењују се речима: „у складу са посебним законом”.

Члан 6.

У члану 74. ст. 1. и 2. мењају се и гласе:

„Владање ученика првог разреда основног образовања и васпитања оцењује се у току и на крају првог и другог полугодишта описном оценом која не утиче на општи успех ученика.

Владање ученика од другог разреда основног образовања и васпитања и владање ученика свих разреда средњег образовања и васпитања оцењује се бројчано у току и на крају првог и другог полугодишта и утиче на општи успех.”

После става 2. додаје се нови став 3. који гласи:

„Ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту из владања.”

Досадашњи ст. 3. и 4. постају ст. 4. и 5.

Члан 7.

У члану 75. став 3. реч: „шестог” замењује се речју: „другог”.

Члан 8.

У члану 76. став 4. после речи: „ученику” додају се речи: „у сарадњи са родитељем, односно другим законским заступником,”.

Члан 9.

У члану 78. став 4. брише се.

Досадашњи став 5. постаје став 4.

Члан 10.

У члану 79. став 2. тачка 12) после речи: „законом” додају се запета и речи: „а за ученике који похађају наставу у установи из члана 90. став 2. овог закона – право на исхрану и смештај у интернату, уџбенике, лектиру, школски прибор, одећу, обућу и другу опрему неопходну за похађање наставе и боравак у школи, здравствену и психолошку заштиту преко референтне установе (здравствени прегледи на које је ученик упућен од стране школе), осигурање од незгоде (инвалидитета) и насилне смрти и осигурање од ризика природне смрти, васпитни рад и друга права, у складу са прописима којима се уређује област унутрашњих послова;”.

Члан 11.

У члану 82. став 5. мења се и гласи:

„Директор школе, у сарадњи са стручним сарадницима и одељенским старешином, решењем одлучује о приговору из става 1. тачка 1) овог члана – на оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности у току школске године, у року од три дана, уз претходно прибављену изјаву наставника, односно у року од 24 сата о приговору из става 1. тачка 2) овог члана – на закључну оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности на крају првог и другог полугодишта и из става 1. тачка 3) овог члана – приговор на испит, уз претходно прибављене изјаве наставника.”

У ставу 6. после речи: „оцену”, додају се речи: „у току школске године”.

После става 11. додаје се нови став 12. који гласи:

„Директор школе, у сарадњи са стручним сарадницима, решењем одлучује о приговору из става 1. тачка 1) овог члана – на оцену из владања у току школске године, у року од три дана, уз претходно прибављену изјаву одељењског старешине.”

Досадашњи став 12. који постаје став 13. мења се и гласи:

„Ако директор у сарадњи са стручним сарадницима оцени да је приговор на закључну оцену из владања основан и да оцењивање није изведено у складу са прописима, враћа оцену одељенском већу на разматрање и поновно одлучивање.”

Досадашњи став 13. постаје став 14.

У досадашњем ставу 14. који постаје став 15, после речи: „лица”, додају се речи: „да образује комисију.”

Досадашњи ст. 15–17. постају ст. 16–18.

Члан 12.

У члану 83. став 1. мења се и гласи:

„Према ученику који врши повреду правила понашања у школи или не поштује одлуке директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе пет часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, као и у случају сумње да је починио тежу повреду обавезе ученика и повреду забране из чл. 110–112. овог закона, школа уз учешће родитеља, односно другог законског заступника, појачава васпитни рад.

После става 1. додају се нови ст. 2-6. који гласе:

„Васпитни рад из става 1. овог члана остварује се активностима: у оквиру одељењске заједнице, стручним радом одељењског старешине, педагога, психолога и посебних тимова. Када је неопходно, школа сарађује и са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите, ради одређивања и пружања подршке ученику у вези са променом његовог понашања.

Одељењски старешина, заједно са стручним сарадницима, односно са тимом за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања или тимом за инклузивно образовање, сачињава план појачаног васпитног рада који траје најкраће до окончања васпитно-дисциплинског поступка.

Одељењски старешина води посебну педагошку евиденцију о појачаном васпитном раду у коју се уносе подаци о: догађају, учесницима, временској динамици, предузетим активностима и мерама и оствареним резултатима тог рада.

Резултате појачаног васпитног рада, на основу заједничког извештаја одељенског старешине, стручних сарадника и тимова, директор, односно наставничко веће узима у обзир приликом изрицања васпитно - дисциплинске мере.

Са учеником који ван простора школе, односно другог простора у коме школа остварује образовно-васпитни рад, учини повреду забране из чл. 110-112. овог закона, школа у складу са извештајем спољашње мреже заштите појачава васпитни рад, уз предузимање других активности у складу са прописима којима се уређују: критеријуми за препознавање облика дискриминације, поступање установе у случају сумње или утврђеног дискриминативног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности, као и протокола поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.”

Досадашњи став 2. постаје став 7.

У досадашњем ставу 3. који постаје став 8, у тачки 3) после речи: „школе,” додају се речи: „дома ученика или друге организације или органа у чијем објекту остварује право на смештај, исхрану и васпитни рад,” а у тачки 4) речи: „алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце” замењују се речима: „психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа”.

После досадашњег става 3. који постаје став 8. додају се нови ст. 9. и 10. који гласе:

„Школа је дужна да општим актом пропише употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства из става 8. тачка 7) овог члана.

Смернице за употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства из става 8. тачка 7) овог члана доноси Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања.”

У досадашњем ставу 4. који постаје став 11. речи: „става 3.” замењују се речима: „става 8.”

Досадашњи став 5. постаје став 12.

Члан 13.

У члану 84. став 1. тачка б) после речи: „учеником” додају се речи: „(у реализацији оперативног плана заштите и плана појачаног васпитног рада)”.

У ставу 3. после речи: „пријаву” додају се речи: „надлежном јавном тужилаштву”.

Члан 14.

Члан 85. мења се и гласи:

„Члан 85.

За теже повреде обавеза ученика и за повреде забране из чл. 110–112. овог закона школа води васпитно-дисциплински поступак о којем обавештава родитеља, односно другог законског заступника ученика.

Школа обавештава Министарство о повреди забране из чл. 110–112. овог закона, у складу са прописима којима се уређују: критеријуми за препознавање облика дискриминације, поступање установе у случају сумње или утврђеног дискриминативног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности, као и протокола поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

За учињену тежу повреду обавезе ученика директор закључком покреће васпитно-дисциплински поступак најкасније у року од пет радних дана од дана сазнања, а за учињену повреду забране из чл. 110–112. овог закона закључком покреће поступак одмах, а најкасније у року од два радна дана од дана сазнања, о чему одмах, а најкасније наредног радног дана, обавештава родитеља, односно другог законског заступника.

Изузетно од става 3. овог члана, за учињене теже повреде обавеза ученика из члана 83. став 8. тач. 4) и 5) овог закона, директор закључком покреће васпитно-дисциплински поступак одмах, а најкасније у року од два радна дана од дана сазнања, о чему одмах обавештава родитеља, односно другог законског заступника.

Директор води поступак и окончава га решењем.

У васпитно-дисциплинском поступку ученик, уз присуство родитеља, односно другог законског заступника, као и сви остали учесници и сведоци морају бити саслушани и дати писану изјаву.

Уколико се родитељ, односно други законски заступник ученика, који је уредно обавештен, не одазове да присуствује васпитно-дисциплинском поступку, директор школе поставља одмах, а најкасније наредног радног дана, психолога, односно педагога установе да у том поступку заступа интересе ученика, о чему одмах обавештава центар за социјални рад.

Васпитно-дисциплински поступак окончава се доношењем решења у року од 30 дана од дана покретања.

У оквиру појачаног васпитног рада са ученицима реализује се и друштвено-корисни, односно хуманитарни рад.

Изузетно од става 8. овог члана, у случају учињене теже повреде обавеза ученика из члана 83. став 8. тач. 4) и 5) овог закона и повреде забране,

васпитно-дисциплински поступак окончава се доношењем решења у року од 20 дана од дана покретања.

У васпитно дисциплинском поступку који је покренут за тежу повреду обавезе ученика из члана 83. став 8. тач. 4) и 5) овог закона и повреду забране, ученик може бити удаљен из непосредног образовно-васпитног рада који обухвата обавезну наставу и остале облике образовно-васпитног рада.

Ученик може бити удаљен из непосредног образовно-васпитног рада и осталих облика образовно-васпитног рада најкраће пет радних дана, а најдуже до окончања васпитно-дисциплинског поступка.

Директор школе, након процене тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у складу са протоколом поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и правилником о друштвено-корисном, односно хуманитарном раду, доноси решење о удаљењу ученика из става 11. овог члана.

Током удаљења ученика из става 11. овог члана ученик, родитељ, односно други законски заступник је дужан да се информише о току наставног процеса и да садржаје програма наставе и учења прати уз употребу наставног материјала који је школа у обавези да достави ученику ради обезбеђивања континуитета у образовању.

Школа је дужна да о удаљењу ученика из става 11. овог члана обавести надлежни центар за социјални рад ради заједничког деловања у реализацији појачаног васпитног рада.

Пре доношења решења о удаљењу морају се утврдити све чињенице које су од значаја за одлучивање.

Уколико у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик средње школе, родитељ, односно други законски заступник, поднесе захтев да се ученик испише из школе, школа ће донети решење којим се издавање исписнице одлаже до окончања васпитно-дисциплинског поступка.

На решење из става 17. овог члана ученик, његов родитељ, односно други законски заступник, нема право жалбе али има право на судску заштиту у управном спору.

Подаци о изреченим васпитним и васпитно-дисциплинским мерама морају бити унети у одговарајући део обрасца преводнице, односно исписнице, приликом превођења, односно уписивања ученика у другу основну, односно средњу школу у току школске године.

Школа у којој ученик наставља школовање у обавези је да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад у сарадњи са надлежним центром за социјални рад и другим установама спољашње заштитне мреже.

Ближе услове, начин, садржај, дужину, место и време обављања и друга питања од значаја за обављање друштвено-корисног, односно хуманитарног рада из става 9. овог члана прописује министар.”

Члан 15.

У члану 86. став 1. тачка 2) после речи: „домом” додају се запета и речи: „уколико друге изречене мере и активности не доводе до побољшања у понашању ученика”.

После става 1. додају се нови ст. 2. и 3. који гласе:

„Изузетно од става 1. овог члана, за теже повреде обавеза ученика из члана 83. став 8. тач. 4) и 5) овог закона, ученику основне школе се може

изрећи васпитно-дисциплинска мера – премештај у другу основну школу, а ученику средње школе – искључење ученика из школе, односно школе са домом.

Када се ученику изрекне мера искључење из школе, односно школе са домом, школа је дужна да о томе обавести надлежни центар за социјални рад, како би предузели мере из своје надлежности.”

Досадашњи ст. 2–4. постају ст. 4–6.

У досадашњем ставу 5. који постаје став 7. речи: „става 1. тач. 2) и 3)” замењују се речима: „става 1. тач. 2) и 3) и става 2.”, а после речи: „одговорности” додају се речи: „и утиче на оцену из владања у току полугодишта и на закључну оцену из владања”.

После става 7. додаје се нови став 8. који гласи:

„Изузетно, одељењски старешина по прибављеној процени тима за заштиту ученика предлаже одељењском већу смањење закључне оцене из владања на крају другог полугодишта ученику који учини тежу повреду обавезе ученика или повреду забране из чл. 110–112. овог закона на крају другог полугодишта, када није могуће водити васпитно-дисциплински поступак.”

Досадашњи ст. 6. и 7. бришу се.

Досадашњи став 8. постаје став 9.

У досадашњем ставу 9. који постаје став 10. после речи: „дана” додају се речи: „од дана сазнања”.

Досадашњи ст. 10. и 11. постају ст. 11. и 12.

У досадашњем ставу 12. који постаје став 13. речи: „става 11.”, замењују се речима: „става 12.”

Досадашњи ст. 13. и 14. постају ст. 14. и 15, а досадашњи став 15. брише се.

Члан 16.

У члану 90. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Средњу школу за потребе унутрашњих послова може основати само Република Србија.”

Досадашњи ст. 2–8. постају ст. 3–9.

Члан 17.

У члану 98. став 4. речи: „у складу са овим и посебним законом” замењују се речима: „у складу са законом којим се уређује Национални оквир квалификација”.

У ставу 5. речи: „организује тренинг центар као проширену делатност” замењују се речима: „стекне статус тренинг центра у складу са законом којим се уређује дуално образовање”.

Члан 18.

Члан 106. став 1. мења се и гласи:

„Када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, одредиће јој рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе ће обавестити оснивача.”

После става 1. додају се нови ст. 2. и 3. који гласе:

„Када установа чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе не поступи у датом року по налогу органа из става 1. овог члана, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, Министарство предузима једну од следећих привремених мера:

- 1) разрешава орган управљања и именује привремени орган управљања;
- 2) разрешава директора и поставља вршиоца дужности директора;
- 3) разрешава орган управљања и директора и именује привремени орган управљања и поставља вршиоца дужности директора.

Изузетно од става 1. овог члана, уколико се приликом вршења надзора утврди да су незаконитости такве да се не могу отклонити налагањем мере и рока за њено извршење, орган надлежан за обављање послова инспекцијског односно стручно – педагошког надзора, предлаже министру просвете предузимање мера из става 2. овог члана.

У досадашњем ставу 2. који постаје став 4. речи: „става 1. тач. 2) и 4)“ замењују се речима: „става 2. тач. 1) и 3)“

У досадашњем ставу 3. који постаје став 5. речи: „става 1. тачка 2)“ замењују се речима: „става 2. тачка 1)“.

У досадашњем ставу 4. који постаје став 6. речи: „става 1. тачка 3)“ замењују се речима: „става 2. тачка 2)“, и додаје се став 7. који гласи:

„Када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да су отклоњене неправилности у обављању делатности, привремени орган управљања расписује и спроводи конкурс за избор директора а овлашћени предлагачи предлажу своје представнике за нови орган управљања.“

Досадашњи став 5. који постаје став 8. мења се и гласи:

„Вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања обављају дужности док се не отклоне неправилности у обављању делатности и не изаберу стални органи установе, а најдуже шест месеци.“

Досадашњи ст. 6–7. бришу се.

Досадашњи став 8. који постаје став 9. мења се и гласи:

„Ако вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања не отклоне утврђене неправилности и не изаберу се стални органи установе, Министарство решењем продужава рок за још шест месеци или забрањује рад установе.“

Досадашњи ст. 9-10. постају ст. 10-11, а у досадашњем ставу 11. који постаје став 12. речи: „става 10“ замењују се речима: „става 11“.

Члан 19.

У члану 111. после става 11. додаје се нови став 12. који гласи:

„Министарство врши пријем пријава у вези са насиљем, злостављањем и занемаривањем ученика путем софтверског решења - Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу – Чувам те.“

Досадашњи став 12. који постаје став 13. мења се и гласи:

„Протокол поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, садржај и начин спровођења превентивних и интервентних активности, услове и начине за процену ризика, начине заштите од насиља, злостављања и занемаривања, као и могућност коришћења софтверског решења – Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу – Чувам те, прописује министар.”

Члан 20.

У члану 116. после става 8. додаје се нови став 9. који гласи:

„Изузетно од ст. 2, 4. и 5. овог члана, чланове школског одбора установе из члана 90. став 2. овог закона именује и разрешава Влада, по три из реда запослених, родитеља ученика и припадника министарства надлежног за унутрашње послове, а председника бирају чланови већином гласова од укупног броја чланова школског одбора.”

Досадашњи ст. 9–15. постају ст. 10–16.

Члан 21.

У члану 117. став 3. тачка 7) речи: „став 9.” замењују се речима: „став 10.”

У ставу 4. речи: „и 5)” замењују се речима: „и 7) ”.

Члан 22.

У члану 123. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Директора установе из члана 90. став 2. овог закона именује министар, уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за унутрашње послове.”

Досадашњи ст. 2–5. постају ст. 3–6.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 7. после речи: „мандата директора” додају се речи: „или престанка вршења дужности директора навршавањем 65 година живота”.

Досадашњи ст. 7–10. постају ст. 8–11.

У досадашњем ставу 11. који постаје став 12. речи: „става 10.”, замењују се речима: „става 11.”

Досадашњи ст. 12–16. постају ст. 13–17.

У досадашњим ст. 17. и 18. који постају ст. 18. и 19. речи: „става 16.”, замењују се речима: „става 17.”

Досадашњи ст. 19–21. постају ст. 20–22.

Члан 23.

У члану 125. после става 1. додаје се нови став 2. који гласи:

„Вршилац дужности директора установе из члана 90. став 2. овог закона именује се уз претходно прибављену сагласност министра надлежног за унутрашње послове.”

Досадашњи ст. 2–5. постају ст. 3–6.

Члан 24.

У члану 126. став 4. тачка 22) мења се и гласи:

„22) подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву у складу са чланом 84. став 3. овог закона;”.

Члан 25.

У члану 130. после става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Сарадници на пословима којима се унапређују нега, исхрана, превентивно-здравствена и социјална заштита деце у предшколској установи могу да учествују у раду васпитно-образовног већа без права одлучивања.”

Досадашњи ст. 6–20. постају ст. 7–21.

Члан 26.

У члану 139. став 1. у тачки 5) на крају текста тачка се замењује тачком са запетом, а додаје се тачка 6) која гласи:

„6) испуњава безбедносне услове за пријем у радни однос у министарство надлежно за унутрашње послове, у складу са законом којим се уређују унутрашњи послови – за пријем у радни однос у установу из члана 90. став 2. овог закона.”

У ставу 3. речи: „тач. 1), 3)–5)”, замењују се речима: „тачке 1) и тац. 3)–6)”.

Члан 27.

У члану 141. став 2. после речи: „закона” запета се замењује тачком, а речи: „а наставника стручног предмета у области здравства и са одговарајућом специјализацијом”, бришу се.

После става 2. додају се нови ст. 3. и 4. који гласе:

„Послове наставника стручног предмета у области здравства може да обавља лице са одговарајућим образовањем из члана 140. ст. 1. и 2. овог закона и са одговарајућом специјализацијом.

Изузетно од става 2. овог члана, уколико у установи чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе није извршен пријем у радни однос кандидата за послове наставника са одговарајућим образовањем из члана 140. ст. 1. и 2. овог закона, на основу преузимања запосленог са листе запослених за чијим радом је у потпуности или делимично престала потреба и запослених који су засновали радни однос са непуним радним временом или на основу поновљеног конкурса, у радни однос може да буде примљено лице које има завршене студије првог степена из научне, односно стручне области за одговарајући предмет, односно групу предмета, иако студије другог степена које је завршило нису из научне, односно стручне области за одговарајући предмет, односно групу предмета.”

У досадашњем ставу 3. који постаје став 5. речи: „Изузетно, послове”, замењују се речју: „Послове”.

После досадашњег става 4. који постаје став 6. додаје се нови став 7. који гласи:

„Послове наставника стручних предмета у школи из члана 90. став 2. овог закона могу да обављају и запослени у министарству надлежном за унутрашње послове.”

Досадашњи ст. 5–7. постају ст. 8–10.

У досадашњем ставу 8. који постаје став 11. речи: „на основу положеног стандардизованог теста који израђује Министарство” бришу се.

Досадашњи став 9. постаје став 12.

После досадашњег става 10, који постаје став 13. додаје се нови став 14. који гласи:

„Степен и врсту образовања наставника стручних предмета у школи из члана 90. став 2. овог закона, по прибављеном мишљењу министарства надлежног за унутрашње послове, прописује министар.”

Досадашњи ст. 11–12. постају ст. 15–16.

Члан 28.

У члану 144. став 2. у тачки 5) на крају текста тачка се замењује тачком са запетом, а додаје се тачка 6) која гласи:

„6) лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове које изводи наставу из стручних предмета у школи из члана 90. став 2. овог закона.”

Члан 29.

У члану 155. став 9. после речи: „звањем,” додају се речи: „а у установи из члана 90. став 2. овог закона и запослени у министарству надлежном за унутрашње послове,”.

Члан 30.

У члану 157. после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„Изузетно од става 3. овог члана, наставнику може бити продужен рад у иностранству на период дужи од четири године.”

Досадашњи ст. 4–7. постају ст. 5–8.

Члан 31.

У члану 160. став 1. тачка 1) мења се и гласи:

„1) 24 школска часа (у даљем тексту: час) непосредног рада са ученицима, од чега 20 часова наставе обавезних предмета, изборних програма и активности, с тим да се непосредни рад до 24 часа допуњује и другим облицима рада (допунска и додатна настава, индивидуални, припремни рад и други) у складу са планом наставе и учења;”.

Тачка 3) мења се и гласи:

3) 24 часа непосредног рада са ученицима у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и за рад наставника у одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи, од чега 20 часова наставе обавезних предмета, изборних програма и активности, с тим да се непосредни рад до 24 часа допуњује и другим облицима рада (допунска и додатна настава, индивидуални, припремни рад и други) у складу са планом наставе и учења;”.

У ставу 2. после тачке 2) додаје се тачка 2а која гласи:

2а) 25 сати непосредног васпитно-образовног рада са децом на болничком лечењу у одговарајућој здравственој установи;”.

Члан 32.

У члану 164. у тачки 4) после речи: „установи” тачка са запетом замењује се запетом, а додају се речи: „осим службеног оружја у установи из члана 90. став 2. овог закона;”.

Члан 33.

У члану 187. став 2. у тачки 1) после речи: „сата” додаје се реч: „дневно”, а после речи: „седишта” додаје се реч: „предшколске”.

У тачки 2) после речи: „инвалидитетом” додају се речи: „у развојној групи у предшколској установи”.

У тачки 3) после речи: „лечењу” додају се речи: „у одговарајућој здравственој установи, у болничкој групи”.

Став 4. мења се и гласи:

„Ближе услове и мерила за утврђивање средстава за остваривање програма из става 2. тач. 1)–3) овог члана прописује министар.”

После става 4. додаје се став 5. који гласи:

„Средства за остваривање права из члана 79. став 2. тачка 12) овог закона, за ученике који похађају наставу у школи из члана 90. став 2. овог закона, обезбеђују се у буџету Републике Србије, на разделу министарства надлежног за унутрашње послове.”

Члан 34.

У члану 189. став 1. у тачки 1) после речи: „по детету,” додају се речи: „изузетно у висини од 100% од економске цене по детету уколико јединица локалне самоуправе има обезбеђена средства за те намене,”.

Члан 35.

У члану 193. став 3. речи: „високошколска установа” бришу се.

У ставу 4. речи: „ високошколске установе,” бришу се.

После става 4. додају се ст. 5. и 6. који гласе:

„Новчаном казном у износу од 1.000.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај високошколска установа уколико не уноси и месечно ажурира податке у одговарајуће регистре, у складу са чланом 183. овог закона.

Новчаном казном у износу од 5.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице високошколске установе за прекршај из става 5. овог члана.”

Члан 36.

У члану 194. број: „5.000”, замењује се бројем: „10.000”.

Члан 37.

У члану 195. број: „30.000”, замењује се бројем: „40.000”.

Члан 38.

У Закону о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 129/21), у члану 50. ст. 1. и 2. речи: „школском 2022/2023. годином” замењују се речима: „школском 2024/2025. годином”.

У ставу 3. тач. 1) и 2) речи: „школске 2023/2024. године” замењују се речима: „школске 2025/2026. године”.

Члан 39.

Министар ће донети подзаконске акте за спровођење овог закона у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 40.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања садржан је у одредби члана 97. тачка 10. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује, између осталог, систем у области образовања.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У циљу унапређивања доуниверзитетског образовања и васпитања, посебно јачања васпитне функције образовно-васпитних установа, као и прецизирања и усклађивања појединих одредаба Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21), у даљем тексту: Закон, потребно је извршити измене и допуне овог закона.

Према Стратегији развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21), Општи циљ 1. јесте повећани квалитет наставе и учења, праведност и доступност доуниверзитетског образовања и васпитања и ојачана васпитна функција образовно-васпитних установа.

О Предлогу закона о изменама и допунама Закона (у даљем тексту: Предлог закона), спроведена је јавна расправа у периоду од 7. до 27. априла 2023. године, у складу са Закључком одбора за јавне службе 05 Број: 011-2993/2023 од 5. априла 2023. године, према Програму јавне расправе који је усвојен овим закључком.

Предложене измене и допуне Закона треба да доведу до ефикаснијих решења кроз одговарајуће подзаконске акте и акте установа, када је у питању смањивање, односно ефикасније поступање у случајевима насиља у установама образовања и васпитања, што је био предмет рада и посебне радне групе која је формирана крајем новембра 2022. године, са задатком да предложи одговарајуће измене у прописима из области образовања и васпитања. Као резултат рада радне групе, измењене су и прецизиране одредбе Закона које се односе на: оцењивање владања ученика; одговорност ученика и родитеља; појачан васпитни рад према ученику који врши повреду правила понашања у школи, као и у случају сумње да је починио тежу повреду обавезе ученика и повреду забране (сачињава се план појачаног васпитног рада, води се педагошка евиденција, сачињава извештај и др, предвиђено је да се у оквиру појачаног васпитног рада са ученицима реализује и друштвено-корисни, односно хуманитарни рад, а као ново решење предвиђено је и одлагање издавање исписнице ученику средње школе до окончања васпитно-дисциплинског поступка); утврђена је обавеза пријављивања насиља и појачана је улога центра за социјални рад у одређеним ситуацијама приликом настављања школовања ученика у другој школи, као и након искључења из школе и др.

Посебно, након трагичних догађаја у мају 2023. године, предложене су за измену одговарајуће одредбе Закона према закључцима Владе од 4. и 5.

маја 2023. године, којима је наложено Министарству просвете да предузме све мере из своје надлежности како би се поштриле санкције према ученицима који крше прописану забрану уношења у школу или другу организацију психоактивних супстанци (нпр. алкохол, дрога и сл), оружја, пиротехничких средстава или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице (обавезно искључење ученика из школе, односно школе са домом), скратили рокови и обезбедило ефикасније вођење и окончање васпитног-дисциплинског поступка, као и да у сарадњи са другом државним органима ради на припреми прописа којима би се омогућило увођење обавезних тестова на наркотику и да се размотре питања употребе мобилних телефона у школама.

У складу са наведеним закључцима Владе, скраћени су рокови за покретање и вођење васпитно-дисциплинског поступка у случају наведених тежих повреда обавезе ученика; прецизирано је поступање свих учесника како би се обезбедила ефикасност васпитно-дисциплинског поступка; прописана је обавеза доношења акта када је у питању употреба мобилног телефона и другог електронског уређаја; предвиђена је међуресорна сарадња са другим органима у циљу стварања услова за развој општих међупредметних компетенција и др.

Као ново решење прописана је могућност удаљења ученика из непосредног образовно-васпитног рада, уз прописивање одговарајућих обавеза како за ученике, њихове родитеље, односно законске заступнике, тако и за школу.

Посебно, уређена је и могућност пријаве насиља, злостављања и занемаривања ученика путем софтверског решења - Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу – Чувам те.

У Предлогу закона уређују се и специфичности средњег образовања и васпитања за потребе унутрашњих послова (оснивање установе, избор директора и в.д. директора установе, састав и именовање органа управљања установе, степен и врста образовања наставника који изводе наставу из стручних предмета и др. у складу са специфичностима рада ове установе). Посебно, дата је упућујућа норма када је у питању остваривање средњег богословског образовања, према захтевима традиционалних цркава и верских заједница, ради препознавања тог образовања у систему и омогућавања наставка школовања.

Друге измене и допуне су предложене у циљу унапређивања доуниверзитетског образовања и васпитања – прецизирањем појединих одредаба (нпр. у вези са нормом непосредног рада; обезбеђивањем средстава и др); усаглашавања са другим прописима (законом којим се уређује Национални оквир квалификација и законом којим се уређује дуално образовање); као и новим решењима у складу са захтевима из праксе (нпр. у вези са: образовањем наставника; сарадницима на пословима на којима се унапређује нега, исхрана и превентивно-здравствена и социјална заштита деце у предшколској установи и др).

С обзиром да наведена питања и проблеме није могуће решити доношењем само подзаконских аката, то је доношење измена и допуна Закона, једини начин за решавање проблема и унапређивање система образовања и васпитања.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Чланом 1. Предлога закона врши се допуна у члану 1. Закона, тако што се додају нови ст 5. и 6. ради увођења у систем просвете школа у којима се стиче средње образовање и васпитање за потребе унутрашњих послова, и посебно ради препознавања специфичности средњег богословског образовања.

Чланом 2. Предлога закона додат је нови став у члану 12. који треба да омогући доношење посебних програма, пројеката и активности за све прописане међупредметне компетенције, а једна од њих је и одговоран однос према здрављу.

Чланом 3. Предлога закона врши се измена у члану 23. Закона, како би се указало на специфичности уписа када је у питању средња школа за потребе унутрашњих послова.

Чланом 4. Предлога закона врши се измена у члану 25. Закона, како би се извршило усаглашавање прописа којима се уређује трајање основног музичког образовања и васпитања.

Чланом 5. Предлога закона врши се измена члана 28. Закона, тако што се утврђује да се васпитно-образовни рад предшколске установе остварује у току радне године и врши се упућивање на посебан закон, с обзиром на специфичности рада ових установа у односу на школе које образовно-васпитни рад остварују у току школске године.

Чланом 6. Предлога закона, којим се мења члан 74. Закона, уводи се новина којом се утврђује да се владање оцењује бројчаном оценом почев од другог разреда основне школе (досадашње решење од шестог разреда), и то не само на крају него и у току првог и другог полугодишта, што значи најмање два пута током полугодишта као мера појачане одговорности.

Чланом 7. Предлога закона врши се измена члана 75. Закона, како би се одредбе о утврђивању општег успеха ученика основног образовања и васпитања усагласиле са предложеним решењима за оцењивање владања ученика у члану 6. Предлога закона.

Чланом 8. Предлога закона, којим се мења члан 76. Закона, прецизира се улога родитеља приликом израде ИОП-а од стране тима за додатну подршку детету, односно ученику, тако што се прописује да се његова израда врши у сарадњи са родитељем, односно другим законским заступником.

Чланом 9. Предлога закона мења се члан 78. Закона, тако што се бришу одредбе које се односе на право кандидата који је након завршеног програма обуке стекао јавну исправу о оствареном стандарду квалификације у целини и јавну исправу о оствареном стандарду кључних компетенција за општеобразовни део средњег стручног образовања одраслих, на полагање завршног испита и стручне матуре, с обзиром да је ово питање уређено посебним законом који уређује Национални оквир квалификација Републике Србије.

Чланом 10. Предлога закона допуњује се члан 79. Закона, који уређује права детета и ученика, тако што прописује која права остварује ученик који похађа наставу у средњој школи за потребе унутрашњих послова.

Чланом 11. Предлога закона мења се члан 82. Закона, тако што се прецизирају одредбе у вези са подношењем приговора на оцену, испит и владање, у складу са захтевима праксе и новим решењима да се владање оцењује и у току полугодишта, као једна од нових мера која треба да допринесе јачању васпитне улоге школе кроз вредновање, односно бројчано оцењивање владања.

Чланом 12. Предлога закона мења се члан 83. Закона, који уређује одговорност ученика. Као ново решење прецизирано је да ће и у случају сумње да је починио тежу повреду обавезе ученика и повреду забране, школа уз учешће родитеља, односно другог законског заступника, појачати васпитни рад одговарајућим активностима. Новина је и да одељенски старешина има обавезу да води посебну педагошку евиденцију о појачаном васпитном раду, да се сачињава план појачаног васпитног рада који траје најкраће до окончања васпитно-дисциплинског поступка, а да резултате таквог појачаног васпитног рада, на основу заједничког извештаја одељенског старешине, стручних сарадника и тимова, директор, односно наставничко веће узима у обзир приликом изрицања васпитно-дисциплинске мере. Новина је и да се са учеником који ван просторија школе, односно другог простора у коме школа реализује образовно-васпитни рад, учини повреду забране из чл. 110-112. овог закона, у складу са извештајем спољашње мреже заштите у школи реализује појачан васпитни рад, уз предузимање других активности прописаних праавилником којим се уређују критеријуми за препознавање облика дискриминације, поступање установе у случају сумње или утврђеног дискриминативног понашања и вређања угледа, части и достојанства личности, као и протоколом поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање.

Посебно, у вези са тежом повредом обавезе ученика која се односи на употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства у сврхе којима се угрожавају права других или у сврхе преваре у поступку оцењивања, прописана је обавеза за школу да донесе општи акт којим ће прописати употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства, сходно Закључку Владе од 4. маја 2023. године. Ради уједначеног поступања установа, предвиђено је да Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања донесе смернице за употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства.

Чланом 13. Предлога закона допуњује се члан 84. Закона, који уређује одговорност родитеља, тако што су прецизирани облици васпитног рада са учеником у којима родитељ, односно други заступник има обавезу да узме активно учешће на позив школе, и посебно, извршено је прецизирање органа којем школа подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву ради утврђивања одговорности родитеља, односно другог законског заступника из прописаних разлога.

Чланом 14. Предлога закона врши се измена члана 85. Закона, који уређује васпитно-дисциплински поступак. Наведеним чланом прецизирају се рокови у васпитно-дисциплинском поступку, а као једна од мера у овире појачаног васпитног рада са ученицима утврђује се друштвено-корисни, односно хуманитарни рад (према досадашњем решењу обавеза обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада ученику се одређивала упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере).

Предложене измене прописују одлагање исписивања ученика из средње школе уколико је против њега покренут васпитно-дисциплински

поступак, и то до окончања овог поступка. Уколико након тога ученик и даље жели да се испише, школа је у обавези да дозволи исписивање, а да у исписницу унесе изречену васпитно-дисциплинска меру која је за ученика изречена током поступка. Школа у којој ученик наставља школовање имаће обавезу да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад у сарадњи са надлежним центром за социјални рад и другим установама спољашње заштитне мреже.

Посебно, у складу са Закључком Владе од 5. маја 2023. године скраћени су рокови за покретање и вођење васпитно-дисциплинског поступка, у случају теже повреде обавезе ученика: поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употреба психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа, и посебно, уношење у школу или другу организацију оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице, као и у случају повреде забране.

Посебно, дата је могућност удаљења ученика из непосредног образовно-васпитног рада који обухвата обавезну наставу и остале облике образовно-васпитног рада. Прецизирана су и решења која се односе на трајање удаљења и обавезе ученика, родитеља, односно другог законског заступника и школе током удаљења ученика у вези са наставним процесом.

Чланом 15. Предлога закона мења се члан 86. Закона, тако што је као новина, када су у питању васпитно-дисциплинске мере, предложена одредба која прописује да се мера искључења ученика из школе, односно школе са домом изриче у случају уколико друге изречене мере и активности не доведу до побољшања у понашању ученика, као и да је у случају изрицања ове мере школа дужна да о томе обавести надлежни центар за социјални рад, ради предузимања мера из своје надлежности. Међутим, изузетно од наведеног имајући у виду Закључак Владе од 5. маја 2023. године, прописане су строжије мере у случајевима повреде обавезе ученика: поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употреба психоактивних супстанци, односно алкохола, дрога и никотинских производа, и уношење у школу или другу организацију оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице, када се може изрећи мера премештаја ученика у другу основну школу (према досадашњем решењу ова мера се изрицала само за повреду забране), а за ученика средње школе - искључење.

Посебно, с обзиром да се у пракси дешава да ученик на крају школске године учини тежу повреду обавезе ученика или повреду забране, новим решењем прописује се да изузетно у том случају одељењски старешина предлаже одељењском већу смањење закључне оцене из владања на крају другог полугодишта, будући да тада није могуће водити васпитно-дисциплински поступак, утврдити одговорност и спровести појачани васпитни рад.

Чланом 16. Предлога закона допуњује се члан 90. Закона, тако што се додаје нови став 2. којим се прецизира да, за разлику од других образовно-васпитних установа, средњу школу за потребе унутрашњих послова може основати само Република Србија.

Чланом 17. Предлога закона мења се члан 98. Закона, тако што у конкретним случајевима упућује на посебне законе. Прецизира се да школа може да остварује програме обука, стручног оспособљавања и друге активности образовања одраслих уколико стекне статус јавно признатог

организатора активности образовања одраслих, у складу са законом којим се уређује Национални оквир квалификација, а другом изменом дефинише се да школа која има одговарајућу опрему и простор тако да поред реализације учења кроз рад за своје ученике, организује и учење кроз рад за ученике других школа и практичну наставу за обуке и стручно оспособљавање, може да стекне статус тренинг центра, у складу са законом којим се уређује дуално образовање.

Чланом 18. Предлога закона врши се измена члана 106. Закона, у делу који прописује редослед предузимања мера које се примењују када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин.

Овим чланом прецизиране су и одредбе које се односе на поступак избора новог органа управљања и/или директора, као и поступање уколико привремени орган управљања и/или в.д. директор, у остављеном року не поступи по налогу органа, односно не уклоне уочене неправилности.

Чланом 19. Предлога закона додаје се нови став 12. у члану 111. Закона којим се уређује пријем пријава у вези са насиљем, злостављањем и занемаривањем ученика путем софтверског решења - Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу – Чувам те, а досадашњи став 12. који постаје став 13. мења се тако што се прецизира да министар прописује и могућност коришћења софтверског решења – Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу – Чувам те.

Чланом 20. Предлога закона којим се допуњује члан 116. Закона, додат је нови став којим се због специфичности рада средње школе основане за потребе унутрашњих послова, прописује другачији састав органа управљања као и надлежност за именовање овог органа у тој школи.

Чланом 21. Предлога закона мења се члан 117. Закона, ради усаглашавања са предложеном допуном у члану 116. Закона и исправљања техничке грешке.

Чланом 22. Предлога закона допуњује се члан 123. Закона, тако што се уређује начин избора директора средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Такође, наведеним чланом прецизиран је рок за расписивање конкурса за избор директора и у ситуацији када директору престаје дужност навршавањем 65 година живота.

Чланом 23. Предлога закона допуњује се члан 125. Закона, тако што се на посебан уређује начин избора вршиоца дужности директора средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Чланом 24. Предлога закона мења се тачка 22. у члану 126. Закона. Врши се усаглашавање послова директора са чланом 154. Закона, с обзиром да наведени члан више не садржи одредбу да директор одлучује по жалби на решење конкурсне комисије за избор кандидата за пријем у радни однос. Уместо наведеног посла предложено је да директор подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву у складу са чланом 84. став 3. Закона.

Чланом 25. Предлога закона допуњује се члан 130. Закона, тако што се уноси нови став који прописује да сарадници на пословима којима се

унапређују нега, исхрана, превентивно-здравствена и социјална заштита деце у предшколској установи могу да учествују у раду васпитно-образовног већа без права одлучивања.

Чланом 26. Предлога закона, допуњује се члан 139. Закона, тако што се као додатни услов за пријем у радни однос у средњој школи за потребе унутрашњих послова прописује да запослени треба да испуњава безбедносне услове за пријем у радни однос у министарство надлежно за унутрашње послове, у складу са законом којим се уређују унутрашњи послови.

Чланом 27. Предлога закона мења се члан 141. Закона, тако што је додато ново решење у вези са образовањем наставника, ради решавања проблема недостајућег наставничког кадра.

Друга новина, с обзиром на специфичност средње школе основане за потребе унутрашњих послова, прописује да послове наставника стручних предмета могу да обављају и запослени у министарству надлежном за унутрашње послове, као и да степен и врсту образовања наставника стручних предмета по прибављеном мишљењу министарства надлежног за унутрашње послове, прописује министар.

Чланом 28. Предлога закона врши се допуна члана 144. Закона, тако што се прописује да без лиценце наставу из стручних предмета у школи основаној за потребе унутрашњих послова, може да изводи лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове.

Чланом 29. Предлога закона врши се допуна члана 155. Закона, тако што се прописује да у установи основаној за потребе унутрашњих послова, као наставник или асистент може да се ангажује лице запослено у министарству надлежном за унутрашње послове и то на одређено време за сваку школску годину, за највише 30% од пуног радног времена, уз сагласност министра.

Чланом 30. Предлога закона врши се допуна члана 157. Закона, тако што се прописује да наставнику изузетно може бити продужен раду у иностранству на период дужи од четири године.

Чланом 31. Предлога закона мења се члан 160. Закона, тако што се прецизирају одредбе која дефинишу норму непосредног рада наставника са ученицима (у редовној школи и у школи за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и за рад наставника у одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи) и посебно, додаје се нова тачка којом се уређује норма непосредног рада васпитача са децом на болничком лечењу у одговарајућој здравственој установи.

Чланом 32. Предлога закона мења се члан 164. тако што се ношење служеног оружја у средњој школи за потребе унутрашњих послова, због специфичности рада, изузима од тежих повреда радне обавезе запосленог.

Чланом 33. Предлога закона прецизира се члан 187. Закона, у делу који се односи на обезбеђивање средстава из буџета Републике Србије за остваривање предшколског програма. Прецизирано је и овлашћење министра да пропише ближе услове и мерила за утврђивање средстава за остваривање наведених програма.

Посебно, предвиђено је да се средства за остваривање права из члана 79. став 2. тачка 12) овог закона (право на смештај, исхрану, васпитни рад и друга права), за ученике који похађају наставу у средњој школи за потребе

унутрашњих послова обезбеђују у буџету Републике Србије, на разделу министарства надлежног за унутрашње послове.

Чланом 34. Предлога закона мења се члан 189. закона, у делу који се односи на обезбеђивање средстава из буџета јединице локалне самоуправе за остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста), тако што осим важећег решења у погледу износа средстава до 80% од економске цене по детету, даје могућност да се изузетно та средства могу обезбедити и у висини од 100% од економске цене по детету уколико јединица локалне самоуправе има обезбеђена средства за те намене

Предложена измена треба да омогући јединицама локалне самоуправе, које имају могућности за то, да воде максималну друштвену бригу о деци и породици, чиме се подиже свест о значају предшколског васпитања и образовања за развој деце и да се тежи да боравак деце у предшколским установама буде бесплатан.

Чланом 35. Предлога закона мења се члан 193. тако што се на посебан начин уређује висина казни за високошколску установу.

Чл. 36. и 37. Предлога закона мењају се чл. 194. и 195. Закона, тако што је као подршка предложеним мерама за већу одговорност родитеља, повећан износ законског новчаног минимума којим се кажњава за прекршај родитељ, односно други законски заступник, за повреду обавезе из члана 84. Закона, односно који учини повреду забране из чл. 111. и 112. Закона.

Чланом 38. Предлога закона врши се измена у члану 50. Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 129/21), ради померања рокова када је у питању полагање завршног испита на крају основног образовања и васпитања и опште, уметничке и стручне матуре на крају средњег образовања и васпитања.

Предуслов за квалитетно спровођење испита којима се завршава основно и средње образовање - општа, уметничка и стручна матура (државна матура) јесте да се у потпуности обезбеде услови за њихово спровођење. У претходном периоду планиране су активности и обављени су многобројни послови у циљу обезбеђивања услова посебно за спровођење државне матуре. Ипак, да би државна матура била спроведена у пуном капацитету и омогућила остваривање свих права кандидата који приступе полагању, потребно је предузети мере и обавити додатне послове у наредном периоду (ојачати капацитете Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања - Центра за испите (просторне, кадровске и материјалне), обавити консултације са високошколским установама, решавати проблеме софтвера који израђује Comtrade, који би требало да подржи све послове везане за спровођење државне матуре и упис ученика на високошколске установе који је још увек је у фази развоја и повезивања са регистрима који се воде у оквиру ЈИСП-а, и др). Имајући у виду наведене разлоге, предлаже се да се рок за почетак спровођења државне матуре, као и завршног испита у основном образовању помери за школску 2025/2026. годину. До тог тренутка ће се континуирано обављати сви послови везани за припрему полагања наведених испита и извршиће се додатна пробна тестирања за ученике и сл.

Члан 39. Предлога закона садржи овлашћење за министра да донесе подзаконске акте.

Члан 40. Предлога закона садржи одредбе о ступању на снагу прописа.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Средства потребна за почетак рада и обављање делатности средње школе за потребе унутрашњих послова, обезбедиће се у буџету Републике Србије, у складу са законом, сагласно Одлуци о оснивању Средње школе унутрашњих послова „Јаков Ненадовић” у Сремској Каменици („Службени гласник РС”, број 4/23), у оквиру Раздела 26 - Министарство просвете, Глава 26.2 - Средње образовање, Програм 2004 - Средње образовање, функција 920 - Средње образовање, Програмска активност 0003 - Подршка раду школа од посебног интереса за Републику Србију, у укупном износу од 12.285.000 динара.

Средства потребна за ново запошљавање услед повећања броја извршиоца обезбедиће се у складу са динамиком запошљавања код корисника јавних средстава и билансним могућностима буџета Републике Србије.

Средства потребна за спровођење овог закона у наредним годинама обезбедиће се у оквиру утврђених лимита на разделу министарства надлежног за средње образовање и у складу са билансним могућностима буџета Републике Србије, односно у оквиру утврђеног укупног нивоа расхода и издатака буџета Републике Србије за сваку годину.

**ПРЕГЛЕД ОДРЕДАБА ЗАКОНА
О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА КОЈЕ СЕ МЕЊАЈУ,
ОДНОСНО ДОПУЊУЈУ**

**Предмет закона
Члан 1.**

Овим законом уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања и образовања одраслих, и то: принципи, циљеви, исходи, стандарди образовања и васпитања, знања, вештина и ставова (у даљем тексту: компетенције), начин и услови за обављање делатности предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања и васпитања, врсте програма образовања и васпитања, оснивање, организација, финансирање и надзор над радом установа образовања и васпитања (у даљем тексту: установа), као и друга питања од значаја за образовање и васпитање.

Овим законом уређују се и радни односи запослених у установи.

Овим законом успоставља се и уређује Јединствени информациони систем просвете предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, образовања одраслих, високог образовања и ученичког и студентског стандарда.

Средње војно образовање уређује се посебним законом у систему одбране и овим законом.

СПЕЦИФИЧНОСТИ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ЗА ПОТРЕБЕ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА УРЕЂУЈУ СЕ ОВИМ ЗАКОНОМ И ПРОПИСИМА У ОБЛАСТИ СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА.

СРЕДЊЕ БОГОСЛОВСКО ОБРАЗОВАЊЕ ОСТВАРУЈЕ СЕ У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈУ ЦРКВЕ И ВЕРСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ.

На питања поступања у управним стварима, која нису уређена овим законом, примењује се закон којим се уређује општи управни поступак.

Термини изражени у овом закону у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

**Опште међупредметне компетенције
Члан 12.**

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака, неопходне су свим ученицима за лично остварење и развој, као и укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;

- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
- 8) рад са подацима и информацијама;
- 9) решавање проблема;
- 10) сарадња;
- 11) дигитална компетенција.

Опште међупредметне компетенције за крај средњег образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за целоживотно учење;
- 2) комуникација;
- 3) рад са подацима и информацијама;
- 4) дигитална компетенција;
- 5) решавање проблема;
- 6) сарадња;
- 7) одговорно учешће у демократском друштву;
- 8) одговоран однос према здрављу;
- 9) одговоран однос према околини;
- 10) естетичка компетенција;
- 11) предузимљивост и предузетничка компетенција.

У ЦИЉУ СТВАРАЊА УСЛОВА ЗА РАЗВОЈ ОПШТИХ МЕЂУПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА НА НИВОУ ОСНОВНОГ И СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА, А ПУТЕМ САРАДЊЕ И УЗ ПОДРШКУ ДРУГИХ ОРГАНА И МЕЂУРЕСОРНИХ ТЕЛА И ТИМОВА ДОНОСЕ СЕ ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ, ПРОЈЕКТИ И АКТИВНОСТИ, ЧИЈЕ СЕ ОСТВАРИВАЊЕ УРЕЂУЈЕ ПОДЗАКОНСКИМ АКТИМА КОЈЕ ДОНОСИ МИНИСТАР И МИНИСТРИ НАДЛЕЖНИ ЗА ОБЛАСТИ У ОКВИРУ КОЈИХ СЕ ОСТВАРУЈЕ САРАДЊА.

Упис страног држављанина, лица без држављанства и тражиоца држављанства

Члан 23.

Страни држављанин, лице без држављанства и тражилац држављанства, уписују се у установу из члана 89. овог закона и остварују право на образовање и васпитање под истим условима и на начин прописан законом за држављане Републике Србије, ОСИМ У УСТАНОВУ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА.

За децу и ученике из става 1. овог члана, за прогнана и расељена лица, избеглице и мигранте и децу и ученике који су враћени у земљу на основу споразума о реадмисији, која не познају језик на коме се изводи образовно-васпитни рад или поједине програмске садржаје од значаја за наставак образовања и васпитања, установа организује учење српског као страног језика.

Дете страног држављанина, лица без држављанства и тражиоца држављанства похађа програм српског као страног језика, бесплатно под условом реципроцитета или на терет родитеља, односно другог законског заступника, у организацији, односно просторијама установе коју одреди министар.

Дете страног држављанина, док борави у Републици Србији, има право да похађа наставу матерњег језика и културе, бесплатно под условом реципроцитета или на терет родитеља, у просторијама установе коју одреди орган јединице локалне самоуправе.

Трајање основног образовања и васпитања **Члан 25.**

Основно образовање и васпитање траје осам година и остварује се у два образовна циклуса у складу са посебним законом.

Основно музичко образовање и васпитање траје од две—ЧЕТИРИ до шест, а балетско четири године и остварују се у два образовна циклуса, у складу са посебним законом.

Основно образовање одраслих организује се по разредима од првог до осмог разреда и траје од три до пет година, у складу са посебним законом.

Школска и радна година **Члан 28.**

Образовно-васпитни рад остварује се у току школске године, која почиње 1. септембра, извођењем химне Републике Србије, а завршава се 31. августа наредне године.

Образовно-васпитни рад организује се у два полугодишта.

Ученици имају школски распуст.

Време, трајање и организација образовно-васпитног рада и школског распуста утврђује се школским календаром.

Школски календар може да се мења:

1) у изузетним случајевима по одлуци министра;

2) на захтев школе уз сагласност министра;

3) на захтев јединице локалне самоуправе уз сагласност министра.

Школски календар прописује министар до 1. јуна текуће године за наредну школску годину.

Васпитно-образовни рад предшколске установе остварује се у току радне године, која се прилагођава школској години. У СКЛАДУ СА ПОСЕБНИМ ЗАКОНОМ.

Владање ученика **Члан 74.**

~~Владање ученика од првог до петог разреда основног образовања и васпитања оцењује се описном оценом која не утиче на општи успех ученика.~~

~~Владање ученика од шестог разреда основног образовања и васпитања и ученика свих разреда средњег образовања и васпитања оцењује се бројчано на крају првог и другог полугодишта и утиче на општи успех.~~

ВЛАДАЊЕ УЧЕНИКА ПРВОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОЦЕЊУЈЕ СЕ У ТОКУ И НА КРАЈУ ПРВОГ И ДРУГОГ ПОЛУГОДИШТА ОПИСНОМ ОЦЕНОМ КОЈА НЕ УТИЧЕ НА ОПШТИ УСПЕХ УЧЕНИКА.

ВЛАДАЊЕ УЧЕНИКА ОД ДРУГОГ РАЗРЕДА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ВЛАДАЊЕ УЧЕНИКА СВИХ РАЗРЕДА СРЕДЊЕГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ОЦЕЊУЈЕ СЕ БРОЈЧАНО У ТОКУ И НА КРАЈУ ПРВОГ И ДРУГОГ ПОЛУГОДИШТА И УТИЧЕ НА ОПШТИ УСПЕХ.

УЧЕНИК СЕ ОЦЕЊУЈЕ НАЈМАЊЕ ДВА ПУТА У ПОЛУГОДИШТУ ИЗ ВЛАДАЊА.

Закључна оцена из владања јесте бројчана, и то: примерно (5), врло добро (4), добро (3), задовољавајуће (2) и незадовољавајуће (1) и улази у општи успех ученика.

Владање ванредних ученика не оцењује се.

Општи успех Члан 75.

Општи успех утврђује се као: одличан, врло добар, добар, довољан и недовољан.

Ученик није са успехом завршио разред, односно има недовољан успех уколико има више од две недовољне оцене, осим оцене из владања или није положио поправни испит, осим ученика другог и трећег разреда основне школе који се преводи у наредни разред.

Општи успех ученика основног образовања и васпитања утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине закључних прелазних бројчаних оцена из обавезних предмета и из изборног програма други страни језик, као и оцене из владања, почев од ~~шестог~~ ДРУГОГ разреда.

Општи успех ученика средњег образовања и васпитања утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине прелазних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета, изборних програма, изузев верске наставе и грађанског васпитања и оцене из владања.

Начин, поступак и критеријуме оцењивања успеха из појединачних предмета и владања и друга питања од значаја за оцењивање, прописује министар.

Индивидуални образовни план Члан 76.

Детету и ученику и одраслом коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Ученику који постиже резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, установа обезбеђује прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовно-васпитних потреба детета и ученика.

ИОП израђује тим за додатну подршку детету, односно ученику У САРАДЊИ СА РОДИТЕЉЕМ, ОДНОСНО ДРУГИМ ЗАКОНСКИМ ЗАСТУПНИКОМ, на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика и одраслог, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника.

Уколико родитељ, односно други законски заступник, неоправдано одбије учешће у изради или давање сагласности на ИОП, установа је дужна да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика.

Врсте ИОП-а јесу:

1) ИОП1 - прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовно-васпитни рад; учење језика на коме се одвија образовно-васпитни рад;

2) ИОП2 - прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовно-васпитног рада;

3) ИОП3 - проширивање и продубљивање садржаја образовно-васпитног рада за ученика са изузетним способностима.

ИОП доноси педагошки колегијум установе на предлог тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке детету у предшколској установи чине васпитач, стручни сарадник, сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама детета и педагошки асистент, односно лични пратилац детета, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, може да предвиди и измену плана наставе и учења.

У првој години рада по ИОП-у, ИОП се вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Спровођење ИОП-а прати Министарство, у складу са овим законом.

Податак да је образовање стечено у складу са ставом б. тач. 2) и 3) овог члана уноси се у одговарајући део обрасца јавне исправе.

Ближе упутство за остваривање ИОП-а, његову примену и вредновање доноси министар.

Завршни испити у основном и средњем образовању и васпитању **Члан 78.**

Завршни испити у основном и средњем образовању и васпитању су испити на државном нивоу којима се завршава одређени ниво образовања и васпитања, и то:

1) у основном образовању и васпитању – завршни испит у основном образовању и васпитању;

2) у општем средњем образовању и васпитању – општа матура;

3) у средњем уметничком образовању и васпитању – уметничка матура;

4) у средњем стручном образовању и васпитању – стручна матура, завршни испит средњег стручног образовања, специјалистички и мајсторски испит и испити других облика стручног образовања.

Ученик са сметњама у развоју и инвалидитетом полаже завршни испит у складу са његовим чулним и моторичким могућностима, односно условима које захтева одређена врста инвалидитета.

Ученик се може уписати на следећи ниво образовања и васпитања на основу резултата постигнутог на испиту из става 1. овог члана, осим специјалистичког и мајсторског испита.

~~Кандидат који је након завршеног програма обуке стекао јавну исправу о оствареном стандарду квалификације у целини и јавну исправу о оствареном стандарду кључних компетенција за општеобразовни део средњег стручног образовања одраслих има право изласка на завршни испит, односно право на полагање стручне матуре.~~

Програм, начин организације и спровођења испита и друга питања од значаја за испите из става 1. овог члана, прописује министар.

Права детета и ученика

Члан 79.

Права детета и ученика остварују се у складу са потврђеним међународним уговорима, овим и другим законима.

Установа, односно запослени у установи дужни су да обезбеде остваривање права детета и ученика, а нарочито право на:

1) квалитетан образовно-васпитни рад који обезбеђује остваривање принципа и циљева из чл. 7. и 8. овог закона;

2) уважавање личности;

3) подршку за свестрани развој личности, подршку за посебно исказане таленте и њихову афирмацију;

4) заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;

5) благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за образовање и васпитање;

6) информације о правима и обавезама;

7) учествовање у раду органа школе, у складу са овим и посебним законом;

8) слободу удруживања у различите групе, клубове и организовање ученичког парламента;

9) јавност и образложење оцене и подношење приговора на оцену и испит;

10) покретање иницијативе за преиспитивање одговорности учесника у образовно-васпитном процесу уколико права из става 2. тач. 1)-9) овог члана нису остварена;

11) заштиту и правично поступање установе према детету и ученику;

12) стипендију, кредит, смештај и исхрану у дому ученика, у складу са посебним законом, А ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИ ПОХАЂАЈУ НАСТАВУ У УСТАНОВИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА – ПРАВО НА ИСХРАНУ И СМЕШТАЈ У ИНТЕРНАТУ, УЏБЕНИКЕ, ЛЕКТИРУ, ШКОЛСКИ ПРИБОР, ОДЕЋУ, ОБУЋУ И ДРУГУ ОПРЕМУ НЕОПХОДНУ ЗА ПОХАЂАЊЕ НАСТАВЕ И БОРАВАК У ШКОЛИ, ЗДРАВСТВЕНУ И ПСИХОЛОШКУ ЗАШТИТУ ПРЕКО РЕФЕРЕНТНЕ УСТАНОВЕ (ЗДРАВСТВЕНИ ПРЕГЛЕДИ НА КОЈЕ ЈЕ УЧЕНИК УПУЋЕН ОД СТРАНЕ ШКОЛЕ), ОСИГУРАЊЕ ОД НЕЗГОДЕ (ИНВАЛИДИТЕТА) И НАСИЛНЕ СМРТИ И ОСИГУРАЊЕ ОД РИЗИКА ПРИРОДНЕ СМРТИ, ВАСПИТНИ РАД И ДРУГА ПРАВА, У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈЕ ОБЛАСТ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА;

13) друга права у области образовања и васпитања, у складу са законом.

Ученик, родитељ, односно други законски заступник детета и ученика може да поднесе писмену пријаву директору установе у случају повреде права из става 2. овог члана или непримереног понашања запослених према детету и

ученику, у складу са општим актом установе, у року од осам дана од дана сазнања о повреди права.

Запослени у установи дужан је да одмах по сазнању, а најкасније наредног радног дана, поднесе писмену пријаву директору да је учињена повреда права детета и ученика.

Директор је дужан да пријаву из ст. 3. и 4. овог члана размотри и да, уз консултацију са учеником и родитељем, односно другим законским заступником детета и ученика, као и запосленим одлучи и предузме одговарајуће мере, у року од осам дана од дана пријема пријаве.

Приговор на оцењивање, оцену и испит Члан 82.

Ученик основног и средњег образовања и васпитања, његов родитељ, односно други законски заступник има право да поднесе:

- 1) приговор на оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности и из владања у току школске године;
- 2) приговор на закључну оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности и из владања на крају првог и другог полугодишта;
- 3) приговор на испит.

Приговор на оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности и из владања у току школске године подноси се директору школе у року од три дана од саопштења оцене.

Приговор на закључну оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности и из владања на крају првог и другог полугодишта подноси се директору школе у року од три дана од дана добијања ђачке књижице, односно сведочанства, осим за ученике завршних разреда у року од 24 сата.

Приговор на испит подноси се директору школе, у року од 24 сата од саопштавања оцене на испиту.

~~Директор школе, у сарадњи са стручним сарадником и одељенским старешином, решењем одлучује о приговору из става 1. тачка 1) овог члана у року од три дана, односно у року од 24 сата о приговору из става 1. тач. 2) и 3) овог члана, претходно прибављајући изјаву наставника.~~

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ, У САРАДЊИ СА СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА И ОДЕЉЕНСКИМ СТАРЕШИНОМ, РЕШЕЊЕМ ОДЛУЧУЈЕ О ПРИГОВОРУ ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 1) ОВОГ ЧЛАНА – НА ОЦЕНУ ИЗ ОБАВЕЗНОГ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНОГ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ У ТОКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ, У РОКУ ОД ТРИ ДАНА, УЗ ПРЕТХОДНО ПРИБАВЉЕНУ ИЗЈАВУ НАСТАВНИКА, ОДНОСНО У РОКУ ОД 24 САТА О ПРИГОВОРУ ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 2) ОВОГ ЧЛАНА - НА ЗАКЉУЧНУ ОЦЕНУ ИЗ ОБАВЕЗНОГ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНОГ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ НА КРАЈУ ПРВОГ И ДРУГОГ ПОЛУГОДИШТА И ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 3) ОВОГ ЧЛАНА - ПРИГОВОР НА ИСПИТ, УЗ ПРЕТХОДНО ПРИБАВЉЕНЕ ИЗЈАВЕ НАСТАВНИКА.

Директор је дужан да предметном наставнику на чију оцену У ТОКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ је уложен приговор, у року од три дана од дана доношења решења из става 5. овог члана достави решење.

Ако оцени да је приговор на оцену из обавезног предмета, изборног програма и активности основан и да оцена није јавно саопштена, образложена, односно да оцењивање није у складу са прописима, директор поништава оцену, појачава педагошко-инструктивни рад са наставником у установи и решењем образује комисију за проверу знања ученика, преглед и

поновно оцењивање писменог или другог рада ученика. Комисија има три члана, од којих су два стручна за предмет, односно област предмета.

Уколико се утврди да закључна оцена није изведена у складу са прописима, директор поништава и враћа оцену одељењском већу на разматрање и закључивање.

Ако директор и након поновног разматрања и закључивања од стране одељењског већа прописаног ставом 8. овог члана, утврди да закључна оцена из обавезног предмета, изборног програма и активности није изведена у складу са прописима или је приговор из других разлога основан, решењем поништава закључну оцену и упућује ученика на полагање испита.

Наставник чија оцена је поништена упућује се и на стручно усавршавање за област оцењивања и комуникацијских вештина.

Уколико појачани педагошко-инструктивни рад у установи и стручно усавршавање наставника не дају позитиван резултат, директор је у обавези да захтева стручно педагошки надзор над радом наставника од стране просветног саветника.

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ, У САРАДЊИ СА СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА РЕШЕЊЕМ ОДЛУЧУЈЕ О ПРИГОВОРУ ИЗ СТАВА 1. ТАЧКА 1) ОВОГ ЧЛАНА – НА ОЦЕНУ ИЗ ВЛАДАЊА У ТОКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У РОКУ ОД ТРИ ДАНА, УЗ ПРЕТХОДНО ПРИБАВЉЕНУ ИЗЈАВУ ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ.

~~Ако директор у сарадњи са стручним сарадником и одељењским старешином оцени да је приговор на оцену из владања основан и да оцењивање није у складу са прописима упућује одељењском већу на разматрање и поновно одлучивање, уз учешће стручних сарадника.~~

АКО ДИРЕКТОР У САРАДЊИ СА СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА ОЦЕНИ ДА ЈЕ ПРИГОВОР НА ЗАКЉУЧНУ ОЦЕНУ ИЗ ВЛАДАЊА ОСНОВАН И ДА ОЦЕЊИВАЊЕ НИЈЕ ИЗВЕДЕНО У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА, ВРАЋА ОЦЕНУ ОДЕЉЕЊСКОМ ВЕЋУ НА РАЗМАТРАЊЕ И ПОНОВНО ОДЛУЧИВАЊЕ.

Ако утврди да је оцена на испиту изведена противно прописима, поништава испит и упућује ученика на поновно полагање испита. Испит се организује у року од три дана од дана подношења приговора.

Уколико школа нема потребан број стручних лица **ДА ОБРАЗУЈЕ КОМИСИЈУ**, ангажује стручно лице из друге школе.

Наставник чија оцена је оспорена или на чији је предлог утврђена закључна оцена, не може да буде члан комисије.

Када је поништен испит директор образује нову комисију у чијем саставу не могу да буду чланови комисије чији је испит поништен.

Оцена комисије је коначна.

Одговорност ученика

Члан 83.

~~Према ученику који врши повреду правила понашања у школи или не поштује одлуке директора и органа школе, неоправдано изостане са наставе пет часова, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа ће уз учешће родитеља, односно другог законског заступника, појачати васпитни рад активностима: у оквиру одељењске заједнице, стручним радом одељењског старешине, педагога, психолога, посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите са циљем дефинисања и пружања подршке ученику у вези са променом његовог понашања.~~

ПРЕМА УЧЕНИКУ КОЈИ ВРШИ ПОВРЕДУ ПРАВИЛА ПОНАШАЊА У ШКОЛИ ИЛИ НЕ ПОШТУЈЕ ОДЛУКЕ ДИРЕКТОРА И ОРГАНА ШКОЛЕ, НЕОПРАВДАНО ИЗОСТАНЕ СА НАСТАВЕ ПЕТ ЧАСОВА, ОДНОСНО КОЈИ СВОЈИМ ПОНАШАЊЕМ УГРОЖАВА ДРУГЕ У ОСТВАРИВАЊУ ЊИХОВИХ

ПРАВА, КАО И У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ДА ЈЕ ПОЧИНИО ТЕЖУ ПОВРЕДУ ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА И ПОВРЕДУ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110-112. ОВОГ ЗАКОНА, ШКОЛА УЗ УЧЕШЋЕ РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, ПОЈАЧАВА ВАСПИТНИ РАД.

ВАСПИТНИ РАД ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА ОСТВАРУЈЕ СЕ АКТИВНОСТИМА: У ОКВИРУ ОДЕЉЕЊСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ, СТРУЧНИМ РАДОМ ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ, ПЕДАГОГА, ПСИХОЛОГА И ПОСЕБНИХ ТИМОВА. КАДА ЈЕ НЕОПХОДНО, ШКОЛА САРАЂУЈЕ И СА ОДГОВАРАЈУЋИМ УСТАНОВАМА СОЦИЈАЛНЕ, ОДНОСНО ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ, РАДИ ОДРЕЂИВАЊА И ПРУЖАЊА ПОДРШКЕ УЧЕНИКУ У ВЕЗИ СА ПРОМЕНОМ ЊЕГОВОГ ПОНАШАЊА.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА, ЗАЈЕДНО СА СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ОДНОСНО СА ТИМОМ ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА ИЛИ ТИМОМ ЗА ИНКЛУЗИВНО ОБРАЗОВАЊЕ, САЧИЊАВА ПЛАН ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИ ТРАЈЕ НАЈКРАЋЕ ДО ОКОНЧАЊА ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА ВОДИ ПОСЕБНУ ПЕДАГОШКУ ЕВИДЕНЦИЈУ О ПОЈАЧАНОМ ВАСПИТНОМ РАДУ У КОЈУ СЕ УНОСЕ ПОДАЦИ О: ДОГАЂАЈУ, УЧЕСНИЦИМА, ВРЕМЕНСКОЈ ДИНАМИЦИ, ПРЕДУЗЕТИМ АКТИВНОСТИМА И МЕРАМА И ОСТВАРЕНИМ РЕЗУЛТАТИМА ТОГ РАДА.

РЕЗУЛТАТЕ ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА, НА ОСНОВУ ЗАЈЕДНИЧКОГ ИЗВЕШТАЈА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ, СТРУЧНИХ САРАДНИКА И ТИМОВА, ДИРЕКТОР, ОДНОСНО НАСТАВНИЧКО ВЕЋЕ УЗИМА У ОБЗИР ПРИЛИКОМ ИЗРИЦАЊА ВАСПИТНО - ДИСЦИПЛИНСКЕ МЕРЕ.

СА УЧЕНИКОМ КОЈИ ВАН ПРОСТОРА ШКОЛЕ, ОДНОСНО ДРУГОГ ПРОСТОРА У КОМЕ ШКОЛА ОСТВАРУЈЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНИ РАД, УЧЕНИК ПОВРЕДУ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110-112. ОВОГ ЗАКОНА, ШКОЛА У СКЛАДУ СА ИЗВЕШТАЈЕМ СПОЉАШЊЕ МРЕЖЕ ЗАШТИТЕ ПОЈАЧАВА ВАСПИТНИ РАД, УЗ ПРЕДУЗИМАЊЕ ДРУГИХ АКТИВНОСТИ У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈУ: КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОБЛИКА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ИЛИ УТВРЂЕНОГ ДИСКРИМИНАТИВНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ, КАО И ПРОТОКОЛА ПОСТУПАЊА У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ.

Ученик може да одговара за лакшу повреду обавезе утврђену општим актом школе, за тежу повреду обавезе која је у време извршења била прописана овим законом и за повреду забране из чл. 110–112. овог закона.

Теже повреде обавеза ученика су:

1) уништење, оштећење, скривање, изношење, преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа или друга организација, односно орган;

2) преправка или дописивање података у јавној исправи коју издаје школа или орган, односно исправи коју изда друга организација;

3) уништење или крађа имовине школе, ДОМА УЧЕНИКА ИЛИ ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ИЛИ ОРГАНА У ЧИЈЕМ ОБЈЕКТУ ОСТВАРУЈЕ ПРАВО НА СМЕШТАЈ, ИСХРАНУ И ВАСПИТНИ РАД, привредног друштва, предузетника, ученика или запосленог;

4) поседовање, подстрекавање, помагање, давање другом ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце ПСИХОАКТИВНИХ СУПСТАЦИ, ОДНОСНО АЛКОХОЛА, ДРОГА И НИКОТИНСКИХ ПРОИЗВОДА;

5) уношење у школу или другу организацију оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице;

6) понашање ученика којим угрожава властиту безбедност или безбедност других ученика, наставника и запослених у школи, у школским и другим активностима које се остварују ван школе, а које школа организује и које доводи до њиховог физичког и психичког повређивања;

7) употреба мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства у сврхе којима се угрожавају права других или у сврхе преваре у поступку оцењивања;

8) неоправдано изостајање са наставе и других облика образовно-васпитног рада више од 25 часова у току школске године, од чега више од 15 часова након писменог обавештавања родитеља, односно другог законског заступника од стране школе;

9) учестало чињење лакших повреда обавеза у току школске године, под условом да су предузете неопходне мере из става 1. овог члана ради корекције понашања ученика.

ШКОЛА ЈЕ ДУЖНА ДА ОПШТИМ АКТОМ ПРОПИШЕ УПОТРЕБУ МОБИЛНОГ ТЕЛЕФОНА, ЕЛЕКТРОНСКОГ УРЕЂАЈА И ДРУГОГ СРЕДСТВА ИЗ СТАВА 8. ТАЧКА 7) ОВОГ ЧЛАНА.

СМЕРНИЦЕ ЗА УПОТРЕБУ МОБИЛНОГ ТЕЛЕФОНА, ЕЛЕКТРОНСКОГ УРЕЂАЈА И ДРУГОГ СРЕДСТВА ИЗ СТАВА 8. ТАЧКА 7) ОВОГ ЧЛАНА ДОНОСИ ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.

За повреде из ~~става 3.~~ СТАВА 8. тач. 8) и 9) овог члана обавезна је поступност у изрицању мера.

Ученик, родитељ, односно други законски заступник одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.

Одговорност родитеља

Члан 84.

Родитељ, односно други законски заступник детета одговоран је:

1) за упис детета у предшколски припремни програм и упис детета у школу;

2) за редовно похађање наставе;

3) за редовно похађање припремне наставе;

4) да одмах, а најкасније у року од 48 сати од момента наступања спречености ученика да присуствује настави о томе обавести школу;

5) да правда изостанке ученика, најкасније у року од осам дана од дана престанка спречености ученика да присуствује настави одговарајућом лекарском или другом релевантном документацијом;

6) да на позив школе узме активно учешће у свим облицима васпитног рада са учеником (У РЕАЛИЗАЦИЈИ ОПЕРАТИВНОГ ПЛАНА ЗАШТИТЕ И ПЛАНА ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА);

7) за повреду забране из чл. 110–112. овог закона учињену од стране ученика;

8) за теже повреде обавезе ученика из члана 83. овог закона;

9) да поштује правила установе.

Родитељ односно други законски заступник дужан је да надокнади материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом

Школа подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву НАДЛЕЖНОМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТУ ради утврђивања одговорности родитеља, односно другог законског заступника из разлога прописаних ставом 1. овог члана.

Васпитно-дисциплински поступак

Члан 85.

~~За теже повреде обавеза ученика и за повреде забране из чл. 110–112. овог закона школа води васпитно-дисциплински поступак о којем обавештава родитеља, односно другог законског заступника ученика.~~

~~За учињену тежу повреду обавезе ученика директор закључком покреће васпитно-дисциплински поступак најкасније у року од осам дана од дана сазнања, а за учињену повреду забране из чл. 110–112. овог закона закључком покреће поступак одмах, а најкасније у року од два дана од дана сазнања, о чему одмах, а најкасније наредног радног дана обавештава родитеља, односно другог законског заступника.~~

~~Директор води поступак и окончава га решењем.~~

~~У васпитно-дисциплинском поступку ученик, уз присуство родитеља, односно другог законског заступника, као и сви остали учесници и сведоци морају бити саслушани и дати писану изјаву.~~

~~Уколико се родитељ, односно други законски заступник ученика, који је уредно обавештен, не одазове да присуствује васпитно-дисциплинском поступку, директор школе поставља одмах, а најкасније наредног радног дана психолога, односно педагога установе да у овом поступку заступа интересе ученика, о чему одмах обавештава центар за социјални рад.~~

~~Васпитно-дисциплински поступак окончава се, након вођења појачаног васпитног рада са учеником, доношењем решења у року од 30 дана од дана покретања.~~

~~Пре доношења решења морају се утврдити све чињенице које су од значаја за одлучивање.~~

~~Уколико се у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик испише из школе, школа је у обавези да у исписницу унесе напомену да је против наведеног ученика покренут васпитно-дисциплински поступак.~~

Члан 85.

ЗА ТЕЖЕ ПОВРЕДЕ ОБАВЕЗА УЧЕНИКА И ЗА ПОВРЕДЕ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110–112. ОВОГ ЗАКОНА ШКОЛА ВОДИ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК О КОЈЕМ ОБАВЕШТАВА РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА УЧЕНИКА.

ШКОЛА ОБАВЕШТАВА МИНИСТАРСТВО О ПОВРЕДИ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110-112. ОВОГ ЗАКОНА, У СКЛАДУ СА ПРОПИСИМА КОЈИМА СЕ УРЕЂУЈУ: КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРЕПОЗНАВАЊЕ ОБЛИКА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ,

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ИЛИ УТВРЂЕНОГ ДИСКРИМИНАТИВНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ, КАО И ПРОТОКОЛА ПОСТУПАЊА У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ.

ЗА УЧИЊЕНУ ТЕЖУ ПОВРЕДУ ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА ДИРЕКТОР ЗАКЉУЧКОМ ПОКРЕЋЕ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК НАЈКАСНИЈЕ У РОКУ ОД ПЕТ РАДНИХ ДАНА ОД ДАНА САЗНАЊА, А ЗА УЧИЊЕНУ ПОВРЕДУ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110–112. ОВОГ ЗАКОНА ЗАКЉУЧКОМ ПОКРЕЋЕ ПОСТУПАК ОДМАХ, А НАЈКАСНИЈЕ У РОКУ ОД ДВА РАДНА ДАНА ОД ДАНА САЗНАЊА, О ЧЕМУ ОДМАХ, А НАЈКАСНИЈЕ НАРЕДНОГ РАДНОГ ДАНА ОБАВЕШТАВА РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 3. ОВОГ ЧЛАНА ЗА УЧИЊЕНЕ ТЕЖЕ ПОВРЕДЕ ОБАВЕЗА УЧЕНИКА ИЗ ЧЛАНА 83. СТАВ 8. ТАЧ. 4) И 5) ОВОГ ЗАКОНА, ДИРЕКТОР ЗАКЉУЧКОМ ПОКРЕЋЕ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК ОДМАХ, А НАЈКАСНИЈЕ У РОКУ ОД ДВА РАДНА ДАНА ОД ДАНА САЗНАЊА, О ЧЕМУ ОДМАХ, ОБАВЕШТАВА РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА.

ДИРЕКТОР ВОДИ ПОСТУПАК И ОКОНЧАВА ГА РЕШЕЊЕМ.

У ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОМ ПОСТУПКУ УЧЕНИК, УЗ ПРИСУСТВО РОДИТЕЉА, ОДНОСНО ДРУГОГ ЗАКОНСКОГ ЗАСТУПНИКА, КАО И СВИ ОСТАЛИ УЧЕСНИЦИ И СВЕДОЦИ МОРАЈУ БИТИ САСЛУШАНИ И ДАТИ ПИСАНУ ИЗЈАВУ.

УКОЛИКО СЕ РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДРУГИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК УЧЕНИКА, КОЈИ ЈЕ УРЕДНО ОБАВЕШТЕН, НЕ ОДАЗОВЕ ДА ПРИСУСТВУЈЕ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОМ ПОСТУПКУ, ДИРЕКТОР ШКОЛЕ ПОСТАВЉА ОДМАХ, А НАЈКАСНИЈЕ НАРЕДНОГ РАДНОГ ДАНА ПСИХОЛОГА, ОДНОСНО ПЕДАГОГА УСТАНОВЕ ДА У ТОМ ПОСТУПКУ ЗАСТУПА ИНТЕРЕСЕ УЧЕНИКА, О ЧЕМУ ОДМАХ ОБАВЕШТАВА ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД.

ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК ОКОНЧАВА СЕ ДОНОШЕЊЕМ РЕШЕЊА У РОКУ ОД 30 ДАНА ОД ДАНА ПОКРЕТАЊА.

У ОКВИРУ ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА РЕАЛИЗУЈЕ СЕ И ДРУШТВЕНО-КОРИСНИ, ОДНОСНО ХУМАНИТАРНИ РАД.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 8. ОВОГ ЧЛАНА, У СЛУЧАЈУ УЧИЊЕНЕ ТЕЖЕ ПОВРЕДЕ ОБАВЕЗА УЧЕНИКА ИЗ ЧЛАНА 83. СТАВ 8. ТАЧ. 4) И 5) ОВОГ ЗАКОНА И ПОВРЕДЕ ЗАБРАНЕ, ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК ОКОНЧАВА СЕ ДОНОШЕЊЕМ РЕШЕЊА У РОКУ ОД 20 ДАНА ОД ДАНА ПОКРЕТАЊА.

У ВАСПИТНО ДИСЦИПЛИНСКОМ ПОСТУПКУ КОЈИ ЈЕ ПОКРЕНУТ ЗА ТЕЖУ ПОВРЕДУ ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА ИЗ ЧЛАНА 83. СТАВ 8. ТАЧ. 4) И 5) ОВОГ ЗАКОНА И ПОВРЕДУ ЗАБРАНЕ, УЧЕНИК МОЖЕ БИТИ УДАЉЕН ИЗ НЕПОСРЕДНОГ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА КОЈИ ОБУХВАТА ОБАВЕЗНУ НАСТАВУ И ОСТАЛЕ ОБЛИКЕ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА.

УЧЕНИК МОЖЕ БИТИ УДАЉЕН ИЗ НЕПОСРЕДНОГ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА И ОСТАЛИХ ОБЛИКА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА НАЈКРАЋЕ ПЕТ РАДНИХ ДАНА, А НАЈДУЖЕ ДО ОКОНЧАЊА ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА.

ДИРЕКТОР ШКОЛЕ, НАКОН ПРОЦЕНЕ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА У СКЛАДУ СА ПРОТОКОЛОМ ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНеМАРИВАЊЕ И ПРАВИЛНИКОМ О ДРУШТВЕНО-КОРИСНОМ, ОДНОСНО ХУМАНИТАРНОМ РАДУ, ДОНОСИ РЕШЕЊЕ О УДАЉЕЊУ УЧЕНИКА ИЗ СТАВА 11. ОВОГ ЧЛАНА.

ТОКОМ УДАЉЕЊА УЧЕНИКА ИЗ СТАВА 11. ОВОГ ЧЛАНА УЧЕНИК, РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДРУГИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК ЈЕ ДУЖАН ДА СЕ ИНФОРМИШЕ О ТОКУ НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА И ДА САДРЖАЈЕ ПРОГРАМА НАСТАВЕ И УЧЕЊА ПРАТИ УЗ УПОТРЕБУ НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА КОЈИ ЈЕ ШКОЛА У ОБАВЕЗИ ДА ДОСТАВИ УЧЕНИКУ РАДИ ОБЕЗБЕЂИВАЊА КОНТИНУИТЕТА У ОБРАЗОВАЊУ.

ШКОЛА ЈЕ ДУЖНА ДА О УДАЉЕЊУ УЧЕНИКА ИЗ СТАВА 11. ОВОГ ЧЛАНА ОБАВЕСТИ НАДЛЕЖНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД РАДИ ЗАЈЕДНИЧКОГ ДЕЛОВАЊА У РЕАЛИЗАЦИЈИ ПОЈАЧАНОГ ВАСПИТНОГ РАДА.

ПРЕ ДОНОШЕЊА РЕШЕЊА О УДАЉЕЊУ МОРАЈУ СЕ УТВРДИТИ СВЕ ЧИЊЕНИЦЕ КОЈЕ СУ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ.

УКОЛИКО У ТОКУ ТРАЈАЊА ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА УЧЕНИК СРЕДЊЕ ШКОЛЕ, РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДРУГИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК ПОДНЕСЕ ЗАХТЕВ ДА СЕ УЧЕНИК ИСПИШЕ ИЗ ШКОЛЕ, ШКОЛА ЋЕ ДОНЕТИ РЕШЕЊЕ КОЈИМ СЕ ИЗДАВАЊЕ ИСПИСНИЦЕ ОДЛАЖЕ ДО ОКОНЧАЊА ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКОГ ПОСТУПКА.

НА РЕШЕЊЕ ИЗ СТАВА 17. ОВОГ ЧЛАНА УЧЕНИК, ЊЕГОВ РОДИТЕЉ, ОДНОСНО ДРУГИ ЗАКОНСКИ ЗАСТУПНИК, НЕМА ПРАВО ЖАЛБЕ АЛИ ИМА ПРАВО НА СУДСКУ ЗАШТИТУ У УПРАВНОМ СПОРУ.

ПОДАЦИ О ИЗРЕЧЕНИМ ВАСПИТНИМ И ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИМ МЕРАМА МОРАЈУ БИТИ УНЕТИ У ОДГОВАРАЈУЋИ ДЕО ОБРАСЦА ПРЕВОДНИЦЕ, ОДНОСНО ИСПИСНИЦЕ, ПРИЛИКОМ ПРЕВОЂЕЊА, ОДНОСНО УПИСИВАЊА УЧЕНИКА У ДРУГУ ОСНОВНУ, ОДНОСНО СРЕДЊУ ШКОЛУ У ТОКУ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ.

ШКОЛА У КОЈОЈ УЧЕНИК НАСТАВЉА ШКОЛОВАЊЕ У ОБАВЕЗИ ЈЕ ДА ПРАТИ ПОНАШАЊЕ УЧЕНИКА И СПРОВОДИ ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД У САРАДЊИ СА НАДЛЕЖНИМ ЦЕНТРОМ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД И ДРУГИМ УСТАНОВАМА СПОЉАШЊЕ ЗАШТИТНЕ МРЕЖЕ.

БЛИЖЕ УСЛОВЕ, НАЧИН, САДРЖАЈ, ДУЖИНУ, МЕСТО И ВРЕМЕ ОБАВЉАЊА И ДРУГА ПИТАЊА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДРУШТВЕНО-КОРИСНОГ, ОДНОСНО ХУМАНИТАРНОГ РАДА ИЗ СТАВА 9. ОВОГ ЧЛАНА, ПРОПИСУЈЕ МИНИСТАР.

Васпитне и васпитно-дисциплинске мере и правна заштита ученика

Члан 86.

За повреду обавезе, односно забране прописане овим законом, могу да се изрекну мере, и то:

1) за лакшу повреду обавеза ученика, васпитна мера – опомена, укор одељењског старешине или укор одељењског већа, на основу изјашњавања наставника који остварују наставу у одељењу ученика, у складу са општим актом школе;

2) за тежу повреду обавеза ученика, васпитно-дисциплинска мера – укор директора и укор наставничког већа, а за ученика средње школе и искључење ученика из школе, односно школе са домом, УКОЛИКО ДРУГЕ ИЗРЕЧЕНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ НЕ ДОВОДЕ ДО ПОБОЉШАЊА У ПОНАШАЊУ УЧЕНИКА;

3) за учињену повреду забране из чл. 110–112. овог закона, васпитно-дисциплинска мера:

(1) укор директора или укор наставничког већа;

(2) премештај ученика од петог до осмог разреда у другу основну школу на основу одлуке наставничког већа, уз сагласност школе у коју прелази, а уз обавештавање родитеља односно другог законског заступника;

(3) за ученика средње школе – искључење ученика из школе, односно школе са домом.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ЗА ТЕЖЕ ПОВРЕДЕ ОБАВЕЗА УЧЕНИКА ИЗ ЧЛАНА 83. СТАВ 8. ТАЧ. 4) И 5) ОВОГ ЗАКОНА, УЧЕНИКУ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ СЕ МОЖЕ ИЗРЕЋИ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКА МЕРА – ПРЕМЕШТАЈ У ДРУГУ ОСНОВНУ ШКОЛУ, А УЧЕНИКУ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ – ИСКЉУЧЕЊЕ УЧЕНИКА ИЗ ШКОЛЕ, ОДНОСНО ШКОЛЕ СА ДОМОМ.

КАДА СЕ УЧЕНИКУ ИЗРЕКНЕ МЕРА ИСКЉУЧЕЊЕ ИЗ ШКОЛЕ, ОДНОСНО ШКОЛЕ СА ДОМОМ, ШКОЛА ЈЕ ДУЖНА ДА О ТОМЕ ОБАВЕСТИ НАДЛЕЖНИ ЦЕНТАР ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД КАКО БИ ПРЕДУЗЕЛИ МЕРЕ ИЗ СВОЈЕ НАДЛЕЖНОСТИ.

Васпитна мера изриче се ученику за лакшу повреду обавезе из става 1. тачка 1) овог члана, без вођења васпитно-дисциплинског поступка.

Мера из става 1. овог члана може да се изрекне ученику ако је школа претходно предузела неопходне активности из члана 83. став 1. овог закона.

Када предузете неопходне активности доведу до позитивне промене понашања ученика, обуставиће се поступак, осим ако је учињеном повредом забране из чл. 110–112. овог закона озбиљно угрожен интегритет другог лица.

Мера из ~~става 1. тач. 2) и 3)~~ СТАВА 1. ТАЧ. 2) И 3) И СТАВА 2. овог члана изриче се ученику након спроведеног васпитно-дисциплинског поступка и утврђене одговорности И УТИЧЕ НА ОЦЕНУ ИЗ ВЛАДАЊА У ТОКУ ПОЛУГОДИШТА И НА ЗАКЉУЧНУ ОЦЕНУ ИЗ ВЛАДАЊА.

ИЗУЗЕТНО, ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА ПО ПРИБАВЉЕНОЈ ПРОЦЕНИ ТИМА ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ПРЕДЛАЖЕ ОДЕЉЕЊСКОМ ВЕЋУ СМАЊЕЊЕ ЗАКЉУЧНЕ ОЦЕНЕ ИЗ ВЛАДАЊА НА КРАЈУ ДРУГОГ ПОЛУГОДИШТА УЧЕНИКУ КОЈИ УЧЕНИ ТЕЖУ ПОВРЕДУ ОБАВЕЗЕ УЧЕНИКА ИЛИ ПОВРЕДУ ЗАБРАНЕ ИЗ ЧЛ. 110-112. ОВОГ ЗАКОНА НА КРАЈУ ДРУГОГ ПОЛУГОДИШТА, КАДА НИЈЕ МОГУЋЕ ВОДИТИ ВАСПИТНО-ДИСЦИПЛИНСКИ ПОСТУПАК.

~~Школа, упоредо са изрицањем васпитне, односно васпитно-дисциплинске мере из става 1. овог члана, одређује ученику и обавезу обављања друштвено-корисног, односно хуманитарног рада, који се одвија у просторијама школе или ван просторија школе под надзором наставника, односно стручног сарадника.~~

~~Друштвено-корисан, односно хуманитарни рад из става 6. овог члана, школа одређује ученику у складу са тежином учињене повреде, водећи рачуна о психофизичкој и здравственој способности, узрасту и достојанству ученика, о чему је дужна да одмах обавести родитеља, односно другог законског заступника.~~

Васпитна и васпитно-дисциплинска мера изричу се у школској години у којој је учињена повреда обавезе ученика.

Када малолетан ученик изврши повреду обавезе, односно забране из чл. 110–112. овог закона, школа одмах, а најкасније наредног радног дана ОД ДАНА САЗНАЊА обавештава родитеља, односно другог законског заступника и укључује га у одговарајући поступак.

Наставничко веће доноси одлуку о васпитно-дисциплинској мери искључења ученика из средње школе, а директор решење о искључењу ученика из школе.

Ученик, родитељ, односно други законски заступник има право да поднесе жалбу школском одбору на изречену васпитно-дисциплинску меру за извршену тежу повреду обавезе ученика или за повреду забране из чл. 110–112. овог закона, у року од осам дана од дана достављања решења о утврђеној одговорности и изреченој мери.

Школски одбор решава по жалби из СТАВА 14. СТАВА 12. овог члана у року од 15 дана од дана достављања жалбе од стране ученика, родитеља, односно другог законског заступника.

Жалба одлаже извршење решења директора.

Против другостепеног решења о изреченој мери искључења ученика из средње школе или школе са домом, ученик, родитељ, односно други законски заступник има право на судску заштиту у управном спору.

~~Ближе услове о начину, садржају, дужини, месту и времену обављања и другим питањима од значаја за обављање друштвено корисног, односно хуманитарног рада из става 6. овог члана, прописује министар.~~

Оснивање установе

Члан 90.

Установу може да оснује Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, национални савети националних мањина и друго правно или физичко лице.

СРЕДЊУ ШКОЛУ ЗА ПОТРЕБЕ УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА МОЖЕ ОСНОВАТИ САМО РЕПУБЛИКА СРБИЈА.

Према оснивачу, установа може да буде јавна установа или приватна установа.

Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе је оснивач јавне установе.

Оснивач приватне установе може да буде друго домаће и страно правно или физичко лице.

Уколико има више оснивача приватне установе њихова међусобна права и обавезе уређују се уговором.

Установа се може основати по моделу јавно-приватног партнерства за област образовања и васпитања, у складу са законом којим се уређује јавно-приватно партнерство и јавна својина.

Установа може да почне са радом и обављањем делатности када се утврди да испуњава услове за оснивање, почетак рада и обављање делатности, добије решење о верификацији и изврши упис у регистар надлежног органа.

Родитељ, односно други законски заступник детета и ученика може да се определи и за упис у приватну установу, уз обезбеђивање трошкова образовања и васпитања.

Проширена делатност установе Члан 98.

Установа која има решење о верификацији може да обавља и другу делатност којом се унапређује и доприноси квалитетнијем и рационалнијем обављању образовања и васпитања (у даљем тексту: проширена делатност) под условом да се њоме не омета обављање делатности образовања и васпитања.

Проширена делатност установе може да буде пружање услуга, производња, продаја и друга делатност, у складу са прописима којима се уређује класификација делатности.

Није дозвољено да школа уз новчану накнаду организује припремну наставу ради уписа у ту школу.

Школа може да остварује програме обука, стручног оспособљавања и друге активности образовања одраслих уколико стекне статус јавно признатог организатора активности образовања одраслих, ~~у складу са овим и посебним законом.~~ У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ НАЦИОНАЛНИ ОКВИР КВАЛИФИКАЦИЈА.

Школа која има одговарајућу опрему и простор да поред реализације учења кроз рад за своје ученике, организује и учење кроз рад за ученике других школа и практичну наставу за обуке и стручно оспособљавање из става 4. овог члана, може да ~~организује тренинг центар као проширену делатност~~ СТЕКНЕ СТАТУС ТРЕНИНГ ЦЕНТРА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ ДУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ.

Остваривање проширене делатности установе планира се годишњим планом рада.

Одлуку о проширеној делатности доноси орган управљања установе, уз сагласност Министарства.

Одлука о проширеној делатности јавне установе садржи план прихода и издатака за обављање те делатности, начин ангажовања ученика, одраслих и запослених и начин располагања и план коришћења остварених средстава, у складу са прописима који регулишу буџетски систем.

Саставни део одлуке о проширеној делатности су: шифра делатности, елаборат о остваривању делатности, докази о испуњености посебних услова за обављање делатности прибављених од надлежних органа, мишљење савета родитеља и одговарајућег стручног органа установе.

Захтев за давање сагласности за проширену делатност установа подноси Министарству. Уз захтев се доставља одлука из става 6. овог члана и решење о верификацији основне делатности.

Запослени у установи могу да се ангажују у остваривању проширене делатности и у оквиру других облика рада са ученицима, ако се њиховим ангажовањем не омета остваривање образовно-васпитног рада.

Школа може, осим запослених, да ангажује друге сараднике за потребе обављања проширене делатности, који ће се финансирати из сопствених прихода школе, у складу са законом.

Ученици могу да се ангажују само у оквиру наставе, ваннаставних активности и образовно-васпитног процеса са циљем подстицања њиховог позитивног односа према раду, професионалне оријентације, развијања свести о одговорности за преузете обавезе, развој предузимљивости и оријентације ка предузетништву, одговоран однос ка околини, као и развоја позитивног односа према тимском раду, у складу са Уставом, потврђеним међународним конвенцијама, повељама, споразумима и законом.

Ученици млађи од 15 година не могу да се ангажују у проширеној делатности установе, а ученици старији од 15 и млађи од 18 година могу се ангажовати у складу са прописима у области рада.

Забрана рада установе Члан 106.

~~Када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, као и у случају обуставе рада или штрајка организованог супротно закону, Министарство предузима једну од следећих мера:~~

- ~~1) одређује рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе обавештава оснивача;~~
- ~~2) разрешава орган управљања и именује привремени орган управљања;~~
- ~~3) разрешава директора и поставља вршиоца дужности директора;~~
- ~~4) разрешава орган управљања и директора и именује привремени орган управљања и поставља вршиоца дужности директора.~~

~~КАДА ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ИНСПЕКЦИЈСКОГ, ОДНОСНО СТРУЧНО-ПЕДАГОШКОГ НАДЗОРА УТВРДИ ДА УСТАНОВА НЕ ИСПУЊАВА ПРОПИСАНЕ УСЛОВЕ ЗА РАД ИЛИ НЕ ОБАВЉА ДЕЛАТНОСТ НА ПРОПИСАНИ НАЧИН, ОДРЕДИЋЕ ЈОЈ РОК ЗА ИСПУЊЕЊЕ УСЛОВА, ОДНОСНО ОТКЛАЊАЊЕ НЕПРАВИЛНОСТИ У ОБАВЉАЊУ ДЕЛАТНОСТИ И О ТОМЕ ЋЕ ОБАВЕСТИТИ ОСНИВАЧА.~~

~~КАДА УСТАНОВА, ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРБИЈА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ИЛИ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ, НЕ ПОСТУПИ У ДАТОМ РОКУ ПО НАЛОГУ ОРГАНА ИЗ СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, ОДНОСНО КАДА ОРГАН УПРАВЉАЊА НЕ ОБАВЉА ПОСЛОВЕ ИЗ СВОЈЕ НАДЛЕЖНОСТИ, МИНИСТАРСТВО ПРЕДУЗИМА ЈЕДНУ ОД СЛЕДЕЋИХ ПРИВРЕМЕНИХ МЕРА:~~

- ~~1) РАЗРЕШАВА ОРГАН УПРАВЉАЊА И ИМЕНУЈЕ ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН УПРАВЉАЊА;~~
- ~~2) РАЗРЕШАВА ДИРЕКТОРА И ПОСТАВЉА ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА;~~
- ~~3) РАЗРЕШАВА ОРГАН УПРАВЉАЊА И ДИРЕКТОРА И ИМЕНУЈЕ ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН УПРАВЉАЊА И ПОСТАВЉА ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА.~~

~~ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 1. ОВОГ ЧЛАНА, УКОЛИКО СЕ ПРИЛИКОМ ВРШЕЊА НАДЗОРА УТВРДИ ДА СУ НЕЗАКОНИТОСТИ ТАКВЕ ДА СЕ НЕ МОГУ ОТКЛОНИТИ НАЛАГАЊЕМ МЕРЕ И РОКА ЗА ЊЕНО ИЗВРШЕЊЕ, ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ИНСПЕКЦИЈСКОГ, ОДНОСНО СТРУЧНО – ПЕДАГОШКОГ НАДЗОРА, ПРЕДЛАЖЕ МИНИСТРУ ПРОСВЕТЕ ПРЕДУЗИМАЊЕ МЕРА ИЗ СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА.~~

~~Привремени орган управљања из става 1. тач. 2) и 4) СТАВА 2. ТАЧ. 1) И 3) овог члана има пет чланова и обавља послове из надлежности органа управљања.~~

~~Ако у току трајања мере из става 1. тачка 2) СТАВА 2. ТАЧКА 1) овог члана истекне мандат директору установе или вршиоцу дужности директора установе, министар поставља вршиоца дужности директора до престанка привремене мере и избора директора.~~

~~Ако у току трајања привремене мере из става 1. тачка 3) СТАВА 2. ТАЧКА 2) овог члана истекне мандат органу управљања установе, министар именује привремени орган управљања, до престанка привремене мере и именовања органа управљања.~~

КАДА ОРГАН НАДЛЕЖАН ЗА ОБАВЉАЊЕ ПОСЛОВА ИНСПЕКЦИЈСКОГ, ОДНОСНО СТРУЧНО-ПЕДАГОШКОГ НАДЗОРА УТВРДИ ДА СУ ОТКЛОЊЕНЕ НЕПРАВИЛНОСТИ У ОБАВЉАЊУ ДЕЛАТНОСТИ, ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН УПРАВЉАЊА РАСПИСУЈЕ И СПРОВОДИ КОНКУРС ЗА ИЗБОР ДИРЕКТОРА А ОВЛАШЋЕНИ ПРЕДЛАГАЧИ ПРЕДЛАЖУ СВОЈЕ ПРЕДСТАВНИКЕ ЗА НОВИ ОРГАН УПРАВЉАЊА.

~~Вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања обављају дужности док Министарство не утврди да су испуњени услови, откљоњене неправилности из става 1. овог члана и да су се стекли услови за престанак привремених мера, а најдуже шест месеци.~~

ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА УСТАНОВЕ И ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН УПРАВЉАЊА ОБАВЉАЈУ ДУЖНОСТИ ДОК СЕ НЕ ОТКЛОНЕ НЕПРАВИЛНОСТИ У ОБАВЉАЊУ ДЕЛАТНОСТИ И НЕ ИЗАБЕРУ СТАЛНИ ОРГАНИ УСТАНОВЕ, А НАЈДУЖЕ ШЕСТ МЕСЕЦИ.

~~За време трајања привремених мера не може се расписивати конкурс за избор директора установе.~~

~~За време трајања привремених мера овлашћени предлагачи из установе не могу вршити предлагање својих представника за нови орган управљања.~~

~~Ако вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања не отклоне утврђене неправилности, Министарство решењем забрањује рад установе.~~

АКО ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА УСТАНОВЕ И ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН УПРАВЉАЊА НЕ ОТКЛОНЕ УТВРЂЕНЕ НЕПРАВИЛНОСТИ И НЕ ИЗАБЕРУ СЕ СТАЛНИ ОРГАНИ УСТАНОВЕ, МИНИСТАРСТВО РЕШЕЊЕМ ПРОДУЖАВА РОК ЗА ЈОШ ШЕСТ МЕСЕЦИ ИЛИ ЗАБРАЊУЈЕ РАД УСТАНОВЕ.

Када установа чији је оснивач друго правно или физичко лице не поступи у датом року по налогу органа из става 1. овог члана, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, а оснивач не предузме мере у складу са законом ни после прописаног рока за отклањање неправилности, Министарство решењем забрањује рад установе.

По доношењу решења којим се забрањује рад установе, Министарство одређује установу у којој деца, односно ученици имају право да наставе започето образовање.

Трошкове наставка програма васпитања и образовања у започетој години у предшколској установи, започетог циклуса основног образовања и васпитања или започетог програма средњег образовања и васпитања, за децу и ученике из ~~става 10.~~ СТАВА 11. овог члана сноси установа којој је забрањен рад.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања Члан 111.

У установи је забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, детета, ученика, одраслог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

Повреде забране, из става 1. овог члана, које запослени учини према другом запосленом у установи, уређују се законом.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета, ученика и одраслог.

Занемаривање и немарно поступање представља пропуштање установе или запосленог да обезбеди услове за правилан развој детета, ученика и одраслог.

Установа је дужна да одмах поднесе пријаву надлежном органу ако се код детета, ученика или одраслог примете знаци насиља, злостављања или занемаривања.

Под физичким насиљем, у смислу овог закона, сматра се: физичко кажњавање детета, ученика или одраслог од стране запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица у установи; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика, одраслог или запосленог; насилно понашање запосленог према детету, ученику или одраслом, као и ученика и одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом.

Под психичким насиљем, у смислу овог закона, сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства.

Под социјалним насиљем, у смислу овог закона, сматра се искључивање детета, ученика и одраслог из групе вршњака и различитих облика активности установе.

Под сексуалним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Под дигиталним насиљем и злостављањем, у смислу овог закона, сматра се злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, смс-ом, ммс-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и другим облицима дигиталне комуникације.

Установа је дужна да надлежном органу пријави сваки облик насиља, злостављања и занемаривања у установи почињен од стране родитеља, односно другог законског заступника или трећег лица у установи.

МИНИСТАРСТВО ВРШИ ПРИЈЕМ ПРИЈАВА У ВЕЗИ СА НАСИЉЕМ, ЗЛОСТАВЉАЊЕМ И ЗАНЕМАРИВАЊЕМ УЧЕНИКА ПУТЕМ СОФТВЕРСКОГ РЕШЕЊА - НАЦИОНАЛНЕ ПЛАТФОРМЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ НАСИЉА КОЈЕ УКЉУЧУЈЕ ДЕЦУ – ЧУВАМ ТЕ.

~~Протокол поступања у установи у одговору на насиље и злостављање, садржај и начине спровођења превентивних и интервентних активности, услове и начине за процену ризика, начине заштите од насиља, злостављања и занемаривања, прописује министар.~~

ПРОТОКОЛ ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ, САДРЖАЈ И НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ПРЕВЕНТИВНИХ И ИНТЕРВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ, УСЛОВЕ И НАЧИНЕ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА, НАЧИНЕ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, КАО И МОГУЋНОСТ КОРИШЋЕЊА СОФТВЕРСКОГ РЕШЕЊА – НАЦИОНАЛНЕ ПЛАТФОРМЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ НАСИЉА КОЈЕ УКЉУЧУЈЕ ДЕЦУ – ЧУВАМ ТЕ, ПРОПИСУЈЕ МИНИСТАР.

Састав и именовање органа управљања

Члан 116.

Орган управљања има девет чланова укључујући и председника.

Орган управљања чине по три представника из реда запослених у установи, родитеља, односно других законских заступника и три представника на предлог јединице локалне самоуправе.

Школски одбор основне школе за образовање одраслих има седам чланова, укључујући и председника, од којих четири из реда запослених и три представника на предлог јединице локалне самоуправе.

У школски одбор средње стручне школе скупштина јединице локалне самоуправе именује три представника: привредне коморе, занатлија, удружења послодаваца, националне организације за запошљавање, синдиката и других заинтересованих за рад школе (у даљем тексту: социјални партнери) из подручја рада школе.

Чланове органа управљања установе именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, а председника бирају чланови већином гласова од укупног броја чланова органа управљања.

Чланове органа управљања из реда запослених предлаже васпитно-образовно, односно наставничко веће, за школу са домом - наставничко и педагошко веће, на заједничкој седници, а из реда родитеља - савет родитеља, тајним изјашњавањем.

У установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине чланови органа управљања - представници јединице локалне самоуправе именују се уз прибављено мишљење одговарајућег националног савета националне мањине. Уколико национални савет националне мањине не достави мишљење у року од 30 дана од пријема захтева, сматра се да је мишљење дато.

У установи у којој се у свим или већини одељења образовно-васпитни рад изводи на језику националне мањине, национални савет националне мањине предлаже три представника јединице локалне самоуправе у орган управљања.

ИЗУЗЕТНО ОД СТ. 2, 4. И 5. ОВОГ ЧЛАНА, ЧЛАНОВЕ ШКОЛСКОГ ОДБОРА УСТАНОВЕ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА ИМЕНУЈЕ И РАЗРЕШАВА ВЛАДА, ПО ТРИ ИЗ РЕДА ЗАПОСЛЕНИХ, РОДИТЕЉА УЧЕНИКА И ПРИПАДНИКА МИНИСТАРСТВА НАДЛЕЖНОГ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ, А ПРЕДСЕДНИКА БИРАЈУ ЧЛАНОВИ ВЕЋИНОМ ГЛАСОВА ОД УКУПНОГ БРОЈА ЧЛАНОВА ШКОЛСКОГ ОДБОРА.

За члана органа управљања не може да буде предложено ни именовано лице:

1) које је правноснажном пресудом осуђено за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца или које је правноснажно осуђено за кривично дело: насиље у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскврнуће; за кривична дела примање или давање мита; за кривично дело из групе кривичних дела против полне слободе, против правног саобраћаја и против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију, ни лице за које је, у складу са законом, утврђено дискриминаторно понашање;

2) које би могло да заступа интересе више структура (родитеља, односно других законских заступника, запослених у установи, представника јединице локалне самоуправе), осим чланова синдиката;

3) чији су послови, дужност или функција неспојиви са обављањем послова у органу управљања у складу са законом којим се уређује спречавање сукоба интереса при вршењу јавних функција;

4) које је већ именовано за члана органа управљања друге установе;

5) које је изабрано за директора друге установе;

6) које обавља послове секретара или помоћника директора те установе;

7) у другим случајевима, утврђеним законом.

Ако овлашћени предлагач не спроведе поступак у складу са овим законом или предложи кандидата супротно одредбама овог закона, скупштина јединице локалне самоуправе одређује рок за усклађивање са овим законом.

Ако овлашћени предлагач ни у датом року не поступи у складу са овим законом, скупштина јединице локалне самоуправе именуваће чланове органа управљања без предлога овлашћеног предлагача.

Уколико је предлог овлашћених предлагача за члана органа управљања из реда запослених у установи и родитеља спроведен у складу са законом, скупштина јединице локалне самоуправе дужна је да усвоји њихов предлог.

Скупштина јединице локалне самоуправе доноси решење о именовању органа управљања.

Изузетно, орган управљања коме је истекао мандат наставља са радом до именовања привременог органа управљања.

Решење о именовању, односно разрешењу органа управљања коначно је у управном поступку.

Мандат органа управљања Члан 117.

Мандат органа управљања траје четири године.

Поступак за именовање чланова органа управљања покреће се најкасније три месеца пре истека мандата претходно именованим члановима органа управљања, а предлог овлашћених предлагача доставља се скупштини јединице локалне самоуправе најкасније месец дана пре истека мандата претходно именованим члановима.

Скупштина јединице локалне самоуправе разрешиће, пре истека мандата, поједине чланове, укључујући и председника или орган управљања установе, на лични захтев члана, као и у случају да:

- 1) орган управљања доноси незаконите одлуке или не доноси одлуке које је на основу закона и статута дужан да доноси;
- 2) члан органа управљања неоправданим одсуствовањима или несавесним радом онемогућава рад органа управљања;
- 3) у поступку преиспитивања акта о именовању утврди неправилности;
- 4) скупштина јединице локалне самоуправе покрене иницијативу за разрешење члана органа управљања именованог на њен предлог;
- 5) савет родитеља покрене иницијативу за разрешење члана органа управљања именованог на његов предлог;
- 6) васпитно-образовно, односно наставничко и педагошко веће покрене иницијативу за разрешење члана органа управљања именованог на његов предлог;
- 7) наступи услов из члана 116. ~~став 9.~~ СТАВ 10. овог закона.

Испуњеност услова из става 3. тач. 1)–3) и 5) и 7) овог члана, утврђује просветни инспектор о чему обавештава надлежни орган јединице локалне самоуправе.

Изборни период новоименованог појединог члана органа управљања траје до истека мандата органа управљања.

Када Министарство утврди неправилности у поступку именовања, односно разрешења органа управљања, скупштина јединице локалне самоуправе дужна је да одмах, а најкасније у року од 15 дана од дана достављања акта којим се налаже мера, отклони утврђене неправилности.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе не покрене поступак за преиспитивање акта о именовању, односно разрешењу органа управљања и не усагласи га са овим законом, у року из става 6. овог члана, министар разрешава постојећи и именује привремени орган управљања установе најкасније у року од 15 дана.

Избор директора установе Члан 123.

Директора установе именује министар, на период од четири године.

ДИРЕКТОРА УСТАНОВЕ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА ИМЕНУЈЕ МИНИСТАР, УЗ ПРЕТХОДНО ПРИБАВЉЕНУ САГЛАСНОСТ МИНИСТРА НАДЛЕЖНОГ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ.

Директора установе чије седиште се налази на територији Аутономне покрајине Војводине именује министар, уз претходно прибављену сагласност надлежног органа аутономне покрајине.

Уколико надлежни орган аутономне покрајине не достави сагласност у року од 15 дана од дана пријема захтева, сматра се да је сагласност дата.

Директор установе бира се на основу конкурса.

Конкурс за избор директора расписује орган управљања установе.

Конкурс за избор директора расписује се најраније шест месеци, а најкасније четири месеца пре истека мандата директора ИЛИ ПРЕСТАНКА ВРШЕЊА ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА НАВРШАВАЊЕМ 65 ГОДИНА ЖИВОТА.

Пријава на конкурс за избор директора, заједно са потребном документацијом, доставља се установи.

У установи у којој се образовно-васпитни рад изводи и на језику националне мањине, орган управљања прибавља мишљење одговарајућег националног савета националне мањине.

Уколико национални савет националне мањине не достави мишљење, у року од 15 дана од пријема захтева, сматра се да је мишљење дато.

Орган управљања образује комисију за избор директора (у даљем тексту: Комисија) која има непаран број чланова и спроводи поступак за избор директора, и то: обраду конкурсне документације, утврђује испуњеност законом прописаних услова за избор директора, обавља интервју са кандидатима и прибавља мишљење васпитно-образовног, наставничког, односно наставничког и педагошког већа о пријављеним кандидатима.

Мишљење већа из ~~става 10.~~ СТАВА 11. овог члана даје се на посебној седници којој присуствују сви запослени и који се изјашњавају о свим кандидатима тајним изјашњавањем.

Ближи услови о броју чланова, саставу и начину образовања Комисије уређују се општим актом установе.

Осим утврђивања испуњености услова за избор директора, Комисија цени и доказ о резултату стручно-педагошког надзора у раду кандидата (извештај просветног саветника).

Уколико се на конкурс пријавило лице које је претходно обављало дужност директора установе, дужно је да достави резултате стручно-педагошког надзора установе и оцену спољашњег вредновања.

Комисија сачињава извештај о спроведеном поступку за избор директора, који садржи достављену документацију кандидата и потребна мишљења и доставља их органу управљања у року од осам дана од дана завршетка поступка.

Орган управљања, на основу извештаја, сачињава образложену листу свих кандидата који испуњавају услове и предлог за избор директора, које заједно са извештајем Комисије, доставља министру у року од осам дана од дана достављања извештаја Комисије.

Министар у року од 30 дана од дана пријема документације из ~~става 16.~~ СТАВА 17. овог члана, врши избор директора установе и доноси решење о његовом именовану, о чему установа обавештава лица која су се пријавила на конкурс.

Уколико министар утврди да поступак конкурса за избор директора није спроведен у складу са законом, односно да би избор било ког кандидата са листе из ~~става 16.~~ СТАВА 17. овог члана могао да доведе у питање несметано обављање делатности установе, у року од осам дана доноси решење о поновном расписивању конкурса за избор директора.

Решење министра о именовану директора коначно је у управном поступку.

Учесник конкурса има право на судску заштиту у управном спору.

У приватној установи избор директора уређује се општим актом установе.

Вршилац дужности директора Члан 125.

Вршиоца дужности директора именује министар до избора новог директора у року од осам дана од дана наступања разлога за именовање вршиоца дужности директора.

ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА УСТАНОВЕ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА ИМЕНУЈЕ СЕ УЗ ПРЕТХОДНО ПРИБАВЉЕНУ САГЛАСНОСТ МИНИСТРА НАДЛЕЖНОГ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ.

Вршиоца дужности директора установе чије седиште се налази на територији Аутономне покрајине Војводине, именује надлежни орган аутономне покрајине.

За вршиоца дужности директора установе може да буде именовано лице које испуњава прописане услове за директора установе, осим положеног испита за директора установе, и то до избора директора, а најдуже шест месеци.

Након престанка дужности, вршилац дужности директора има право да се врати на послове које је обављао пре именовања.

Права, обавезе и одговорности директора установе односе се и на вршиоца дужности директора.

Надлежност и одговорност директора установе Члан 126.

Директор је одговоран за законитост рада и за успешно обављање делатности установе.

Директор за свој рад одговара министру и органу управљања.

Директор установе чије седиште се налази на територији Аутономне покрајине Војводине за свој рад одговара министру, надлежном органу аутономне покрајине и органу управљања.

Осим послова утврђених законом и статутом установе, директор:

1) планира и организује остваривање програма образовања и васпитања и свих активности установе;

2) је одговоран за обезбеђивање квалитета, самовредновање, стварање услова за спровођење спољашњег вредновања, остваривање стандарда образовних постигнућа и унапређивање квалитета образовно-васпитног рада;

3) је одговоран за остваривање развојног плана установе;

4) одлучује о коришћењу средстава утврђених финансијским планом и одговара за одобравање и наменско коришћење тих средстава, у складу са законом;

5) сарађује са органима јединице локалне самоуправе, организацијама и удружењима;

6) пружа подршку у стварању амбијента за остваривање предузетничког образовања и предузетничких активности ученика;

7) организује и врши инструктивно-педагошки увид и прати квалитет образовно-васпитног рада и педагошке праксе и предузима мере за унапређивање и усавршавање рада наставника, васпитача и стручних сарадника;

8) планира и прати стручно усавршавање запослених и спроводи поступак за стицање звања наставника, васпитача и стручних сарадника;

9) је одговоран за регуларност спровођења свих испита у установи у складу са прописима;

10) предузима мере у случајевима повреда забрана из чл. 110–113. овог закона;

11) предузима мере ради извршавања налога просветног инспектора и предлога просветног саветника, као и других инспекцијских органа;

12) је одговоран за благовремен и тачан унос и одржавање ажурности базе података о установи у оквиру јединственог информационог система просвете;

13) обавезан је да благовремено информише запослене, децу, ученике и родитеље, односно друге законске заступнике, стручне органе и органе управљања о свим питањима од интереса за рад установе у целини;

14) сазива и руководи седницама васпитно-образовног, наставничког, односно педагошког већа, без права одлучивања;

15) образује стручна тела и тимове, усмерава и усклађује рад стручних органа у установи;

16) сарађује са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика установе и саветом родитеља;

17) подноси извештај органу управљања, најмање два пута годишње, о свом раду и раду установе;

18) одлучује о правима, обавезама и одговорностима ученика и запослених, у складу са овим и другим законом;

19) доноси општи акт о организацији и систематизацији послова, у складу са законом;

20) обезбеђује услове за остваривање права деце и права, обавезе и одговорности ученика и запослених, у складу са овим и другим законом;

21) сарађује са ученицима и ученичким парламентом;

~~22) одлучује по жалби на решење конкурсне комисије за избор кандидата за пријем у радни однос;~~ ПОДНОСИ ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПРЕКРШАЈНОГ ПОСТУПКА, ОДНОСНО КРИВИЧНУ ПРИЈАВУ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 84. СТАВ 3. ОВОГ ЗАКОНА;

23) обавља и друге послове у складу са законом и статутом.

У случају привремене одсутности или спречености директора да обавља дужност, замењује га наставник, васпитач или стручни сарадник у установи на основу овлашћења директора, односно органа управљања, у складу са законом.

Стручни органи, тимови и педагошки колегијум установе

Члан 130.

Стручни органи предшколске установе јесу васпитно-образовно веће и стручни активи васпитача и медицинских сестара – васпитача, актив за развојно планирање и други стручни активи и тимови, у складу са статутом.

Стручни органи основне школе јесу: наставничко веће, одељењско веће, стручно веће за разредну наставу, стручно веће за области предмета, стручни активи за развојно планирање и за развој школског програма и други стручни активи и тимови, у складу са статутом.

Стручни органи средње школе јесу: наставничко веће, одељењско веће, стручно веће за области предмета, стручни активисти за развојно планирање и за развој школског програма и други стручни активисти и тимови, у складу са статутом.

Школа са домом има и педагошко веће.

Васпитно-образовно веће у предшколској установи чине васпитачи и стручни сарадници.

САРАДНИЦИ НА ПОСЛОВИМА КОЈИМА СЕ УНАПРЕЂУЈУ НЕГА, ИСХРАНА, ПРЕВЕНТИВНО-ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА ДЕЦЕ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ МОГУ ДА УЧЕСТВУЈУ У РАДУ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ ВЕЋА БЕЗ ПРАВА ОДЛУЧИВАЊА.

Наставничко веће чине наставници и стручни сарадници, као и координатори практичне наставе у средњој стручној школи. У школи у којој се остварује припремни предшколски програм, у раду наставничког већа учествују и васпитачи.

Педагошко веће чине васпитачи и стручни сарадници који остварују васпитни рад у школи са домом.

Одељењско веће у школи чине наставници који изводе наставу у одређеном одељењу и одељењски старешина и када не изводи наставу у том одељењу.

Стручно веће за разредну наставу чине сви наставници који остварују наставу у првом циклусу образовања и васпитања. Наставник који остварује образовно-васпитни рад у продуженом боравку учествује у раду стручног већа за разредну наставу, без права одлучивања.

Педагошки, односно андрагошки асистент учествује у раду већа из ст. 3–7. овог члана без права одлучивања, а наставник из члана 141. став 12. учествује у раду стручних органа из ст. 2, 3, 6. и 7. овог члана.

Стручно веће за области предмета чине наставници који изводе наставу из групе сродних предмета.

Стручни актив за развојно планирање чине представници наставника, васпитача, стручних сарадника, јединице локалне самоуправе, ученичког парламента и савета родитеља. Чланове стручног актива за развојно планирање именује орган управљања.

Стручни актив за развој школског програма чине представници наставника и стручних сарадника. Чланове стручног актива за развој школског програма именује наставничко веће.

У установи директор образује следеће тимове:

- 1) тим за инклузивно образовање;
- 2) тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- 3) тим за самовредновање;
- 4) тим за обезбеђивање квалитета и развој установе;
- 5) тим за развој међупредметних компетенција и предузетништва;
- 6) тим за професионални развој;
- 7) друге тимове за остваривање одређеног задатка, програма или пројекта.

Предшколска установа није у обавези да образује тим из става 14. тачка 5) овог члана.

Тим чине представници запослених, родитеља, односно других законских заступника, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Педагошки колегијум чине председници стручних већа и стручних актива, координатори стручних тимова и стручни сарадници.

Педагошки колегијум разматра питања и даје мишљење у вези са пословима директора из члана 126. став 4. тач. 1)–3) и тач. 5)–7) овог закона.

Наставничким већем и педагошким колегијумом председава и руководи директор односно помоћник директора, а одељењским већем одељењски старешина.

Седницама стручних органа школе могу да присуствују представници ученичког парламента, без права одлучивања.

Услови за пријем у радни однос **Члан 139.**

У радни однос у установи може да буде примљено лице, под условима прописаним законом и то ако:

1) има одговарајуће образовање;
2) има психичку, физичку и здравствену способност за рад са децом и ученицима;

3) није осуђивано правноснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање три месеца, као и за кривична дела насиље у породици, одузимање малолетног лица, запуштање и злостављање малолетног лица или родоскврнуће, за кривична дела примање или давање мита; за кривична дела из групе кривичних дела против полне слободе, против правног саобраћаја и против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену кривичну санкцију, и за које није, у складу са законом, утврђено дискриминаторно понашање;

4) има држављанство Републике Србије;

5) зна српски језик и језик на којем остварује образовно-васпитни рад;

6) **ИСПУЊАВА БЕЗБЕДНОСНЕ УСЛОВЕ ЗА ПРИЈЕМ У РАДНИ ОДНОС У МИНИСТАРСТВО НАДЛЕЖНО ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ, У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈУ УНУТРАШЊИ ПОСЛОВИ – ЗА ПРИЈЕМ У РАДНИ ОДНОС У УСТАНОВУ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА.**

Услови из става 1. овог члана доказују се приликом пријема у радни однос и проверавају се у току рада.

Докази о испуњености услова из става 1. ~~тач. 1), 3)–5)~~ ТАЧКЕ 1) И ТАЧ. 3)– 6) овог члана саставни су део пријаве на конкурс, а доказ из става 1. тачка 2) овог члана прибавља се пре закључења уговора о раду.

Члан 141.

Послове васпитача у предшколској установи може да обавља лице са стеченим одговарајућим високим образовањем на студијама првог степена, студијама другог степена, студијама у трајању од три године, вишим образовањем, односно са одговарајућим средњим образовањем, у складу са посебним законом.

Послове наставника, васпитача у школи са домом и стручног сарадника може да обавља лице са одговарајућим образовањем из члана 140. ст. 1. и 2. овог закона, ~~а наставника стручног предмета у области здравства и са одговарајућом специјализацијом.~~

ПОСЛОВЕ НАСТАВНИКА СТРУЧНОГ ПРЕДМЕТА У ОБЛАСТИ ЗДРАВСТВА МОЖЕ ДА ОБАВЉА ЛИЦЕ СА ОДГОВАРАЈУЋИМ ОБРАЗОВАЊЕМ ИЗ ЧЛАНА 140. СТ. 1. И 2. ОВОГ ЗАКОНА И СА ОДГОВАРАЈУЋОМ СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈОМ.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 2. ОВОГ ЧЛАНА, УКОЛИКО У УСТАНОВИ ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА СРБИЈА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ИЛИ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ НИЈЕ ИЗВРШЕН ПРИЈЕМ У РАДНИ

ОДНОС КАНДИДАТА ЗА ПОСЛОВЕ НАСТАВНИКА СА ОДГОВАРАЈУЋИМ ОБРАЗОВАЊЕМ ИЗ ЧЛАНА 140. СТ. 1. И 2. ОВОГ ЗАКОНА, НА ОСНОВУ ПРЕУЗИМАЊА ЗАПОСЛЕНОГ СА ЛИСТЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ЧИЈИМ РАДОМ ЈЕ У ПОТПУНОСТИ ИЛИ ДЕЛИМИЧНО ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА И ЗАПОСЛЕНИХ КОЈИ СУ ЗАСНОВАЛИ РАДНИ ОДНОС СА НЕПУНИМ РАДНИМ ВРЕМЕНОМ ИЛИ НА ОСНОВУ ПОНОВЉЕНОГ КОНКУРСА, У РАДНИ ОДНОС МОЖЕ ДА БУДЕ ПРИМЉЕНО ЛИЦЕ КОЈЕ ИМА ЗАВРШЕНЕ СТУДИЈЕ ПРВОГ СТЕПЕНА ИЗ НАУЧНЕ, ОДНОСНО СТРУЧНЕ ОБЛАСТИ ЗА ОДГОВАРАЈУЋИ ПРЕДМЕТ, ОДНОСНО ГРУПУ ПРЕДМЕТА, ИАКО СТУДИЈЕ ДРУГОГ СТЕПЕНА КОЈЕ ЈЕ ЗАВРШИЛО НИСУ ИЗ НАУЧНЕ, ОДНОСНО СТРУЧНЕ ОБЛАСТИ ЗА ОДГОВАРАЈУЋИ ПРЕДМЕТ, ОДНОСНО ГРУПУ ПРЕДМЕТА.

~~Изузетно, послове~~ ПОСЛОВЕ наставника уметничких и стручних предмета у музичкој школи и одређених стручних предмета у стручној школи, за које се не образују наставници са одговарајућим образовањем из члана 140. ст. 1. и 2. овог закона, може да обавља и лице са одговарајућим образовањем из члана 140. став 3. овог закона, односно средњим образовањем.

Послове наставника практичне наставе у стручној школи може да обавља и лице са одговарајућим образовањем из члана 140. став 3. овог закона или са одговарајућим средњим образовањем и положеним специјалистичким, односно мајсторским испитом и петогодишњим радним искуством у струци.

ПОСЛОВЕ НАСТАВНИКА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА У ШКОЛИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА МОГУ ДА ОБАВЉАЈУ И ЗАПОСЛЕНИ У МИНИСТАРСТВУ НАДЛЕЖНОМ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ.

Послове наставника играчких предмета у балетској школи може да обавља лице које има најмање средње балетско образовање и 10 година играчке праксе, односно педагошког рада.

Послове васпитача у предшколској установи и наставника разредне наставе, може да обавља лице које је стекло одговарајуће образовање на језику на коме се остварује тај рад или је положило испит из језика са методиком, по програму одговарајуће високошколске установе.

Послове наставника и стручног сарадника, може да обавља лице које је стекло основно, средње, више или високо образовање на језику на коме се остварује образовно-васпитни рад или је положило испит из тог језика по програму одговарајуће високошколске установе.

Потврду о познавању ромског језика издаје високошколска установа или национални савет ромске националне мањине. ~~на основу положеног стандардизованог теста који израђује Министарство.~~

Ближе услове у погледу степена и врсте образовања наставника, васпитача, стручног сарадника, сарадника у предшколској установи који остварује различите програме, педагошког и андрагошког асистента и помоћног наставника, програм обуке за оспособљавање наставника, стручног сарадника и андрагошког асистента за рад са одраслима и програм обуке за педагошког асистента, прописује министар.

Степен и врсту образовања сарадника у предшколској установи који не обављају васпитно-образовни рад, споразумно прописују министар и министри надлежни за послове здравља и социјалне политике.

СТЕПЕН И ВРСТУ ОБРАЗОВАЊА НАСТАВНИКА СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА У ШКОЛИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА, ПО ПРИБАВЉЕНОМ МИШЉЕЊУ МИНИСТАРСТВА НАДЛЕЖНОГ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ, ПРОПИСУЈЕ МИНИСТАР.

Степен и врсту образовања наставника верске наставе у школи, на предлог органа надлежног за послове односа са црквама и верским заједницама, по прибављеном мишљењу традиционалних цркава и верских заједница, прописује министар.

Изузетно, послове наставника одређених предмета или група предмета у школи из члана 89. ст. 5. и 7. овог закона може да изводи наставник или асистент одговарајуће високошколске установе или запослени у научном институту са одговарајућим звањем.

Услови за рад наставника, васпитача и стручног сарадника Члан 144.

Послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (у даљем тексту: лиценца).

Без лиценце послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља:

- 1) приправник;
- 2) лице које испуњава услове за наставника, васпитача и стручног сарадника, са радним стажом стеченим ван установе, под условима и на начин утврђеним за приправнике;
- 3) лице које је засновало радни однос на одређено време ради замене одсутног запосленог;
- 4) сарадник у предшколској установи;
- 5) педагошки и андрагошки асистент и помоћни наставник;
- 6) ЛИЦЕ ЗАПОСЛЕНО У МИНИСТАРСТВУ НАДЛЕЖНОМ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ КОЈЕ ИЗВОДИ НАСТАВУ ИЗ СТРУЧНИХ ПРЕДМЕТА У ШКОЛИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА.

Лице из става 2. тач. 1)-3) овог члана може да обавља послове наставника, васпитача и стручног сарадника без лиценце, најдуже две године од дана заснивања радног односа у установи.

Сарадник у предшколској установи може да обавља васпитно-образовни рад без лиценце ако има образовање из члана 142. овог закона.

Радни однос на одређено време Члан 155.

Радни однос на одређено време у установи заснива се на основу конкурса, спроведеног на начин прописан за заснивање радног односа на неодређено време.

Установа може да прими у радни однос на одређено време лице:

- 1) ради замене одсутног запосленог преко 60 дана;
- 2) ради обављања послова педагошког асистента, односно андрагошког асистента.

Изузетно, установа без конкурса може да прими у радни однос на одређено време лице:

- 1) ради замене одсутног запосленог до 60 дана;
- 2) до избора кандидата – када се на конкурс за пријем у радни однос на неодређено време не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове, а најкасније до 31. августа текуће школске године;
- 3) до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по конкурс за пријем у радни однос, а најкасније до 31. августа текуће школске године;
- 4) ради извођења верске наставе.

Листу наставника верске наставе, на предлог традиционалних цркава и верских заједница, утврђује министар.

Наставника верске наставе упућује у школу традиционална црква или верска заједница са утврђене листе за сваку школску годину.

За извођење верске наставе наставник са школом у коју је упућен закључује уговор о раду на 12 месеци за сваку школску годину.

У поступку избора педагошког асистента, односно андрагошког асистента прибавља се мишљење надлежног органа јединице локалне самоуправе.

За обављање послова педагошког асистента, односно андрагошког асистента установа са лицем закључује уговор о раду на 12 месеци за сваку школску годину.

У установи од посебног интереса и националног значаја за Републику Србију може да се ангажује наставник или асистент одговарајуће високошколске установе или запослени у научном институту с одговарајућим звањем, А У УСТАНОВИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2 ОВОГ ЗАКОНА И ЗАПОСЛЕНИ У МИНИСТАРСТВУ НАДЛЕЖНОМ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ, на одређено време за сваку школску годину, за највише 30% од пуног радног времена, уз сагласност министра.

Радни однос на одређено време не може да прерасте у радни однос на неодређено време.

Рад наставника у иностранству **Члан 157.**

Образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству изводи наставник који испуњава следеће услове:

1) да је у радном односу на неодређено време у школи у Републици Србији;

2) поседује лиценцу;

3) има најмање пет година радног искуства у области основног образовања и васпитања.

Решење о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар, на основу конкурса.

Наставник се упућује на рад у иностранство на време од годину дана, уз могућност продужења, а најдуже на период од четири године.

ИЗУЗЕТНО ОД СТАВА 3. ОВОГ ЧЛАНА, НАСТАВНИКУ МОЖЕ БИТИ ПРОДУЖЕН РАД У ИНОСТРАНСТВУ НА ПЕРИОД ДУЖИ ОД ЧЕТИРИ ГОДИНЕ.

Наставник у току професионалне каријере може бити ангажован на конкурс само једном за остваривање наставе на српском језику у иностранству.

Наставнику мирује радни однос на пословима са којих је упућен на рад у иностранство.

Изузетно, образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству може да изводи и лице које није у радном односу на неодређено време у школи у Републици Србији, а које има пребивалиште на територији земље у којој се остварује образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству и које испуњава остале услове за лице које остварује образовно-васпитни рад на српском језику у иностранству.

Лице из става 6. овог члана ангажује се на основу конкурса или на предлог надлежног дипломатско-конзуларног представништва.

Норма непосредног рада наставника, васпитача и стручног сарадника **Члан 160.**

У оквиру пуног радног времена у току радне недеље, норма непосредног рада наставника је:

~~1) 24 школска часа (у даљем тексту: час) непосредног рада са ученицима, од чега 20 часова наставе обавезних предмета, изборних програма и активности, с тим да се непосредни рад до 24 часа допуњује другим активностима (допунски, додатни, индивидуални, припремни рад и други облици рада) у складу са наставним планом;~~

1) 24 ШКОЛСКА ЧАСА (У ДАЉЕМ ТЕКСТУ: ЧАС) НЕПОСРЕДНОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА, ОД ЧЕГА 20 ЧАСОВА НАСТАВЕ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ, С ТИМ ДА СЕ НЕПОСРЕДНИ РАД ДО 24 ЧАСА ДОПУЊУЈЕ И ДРУГИМ ОБЛИЦИМА РАДА (ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА, ИНДИВИДУАЛНИ, ПРИПРЕМНИ РАД И ДРУГИ) У СКЛАДУ СА ПЛАНОМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА;

2) 26 часова наставе са ученицима за наставнике практичне наставе;

~~3) 20 часова радног времена за наставника у школи за образовање ученика са сметњама у развоју који изводи наставу и индивидуалне облике рада са ученицима;~~

3) 24 ЧАСА НЕПОСРЕДНОГ РАДА СА УЧЕНИЦИМА У ШКОЛИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧЕНИКА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ И ИНВАЛИДИТЕТОМ, КАО И ЗА РАД НАСТАВНИКА У ОДЕЉЕЊУ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ УЧЕНИКА СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ И ИНВАЛИДИТЕТОМ У ОСНОВНОЈ ШКОЛИ, ОД ЧЕГА 20 ЧАСОВА НАСТАВЕ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ, С ТИМ ДА СЕ НЕПОСРЕДНИ РАД ДО 24 ЧАСА ДОПУЊУЈЕ И ДРУГИМ ОБЛИЦИМА РАДА (ДОПУНСКА И ДОДАТНА НАСТАВА, ИНДИВИДУАЛНИ, ПРИПРЕМНИ РАД И ДРУГИ) У СКЛАДУ СА ПЛАНОМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА;

4) 20 часова радног времена за наставника разредне наставе у школи за образовање одраслих који изводи наставу и индивидуалне облике непосредног рада са ученицима/полазницима.

У оквиру пуног радног времена у току радне недеље, норма непосредног рада васпитача је:

1) 30 сати непосредног васпитно-образовног рада са децом у предшколској установи;

2) 20 сати непосредног васпитно-образовног рада са децом у припремном предшколском програму, у полудневном трајању у предшколској установи, односно основној школи;

2А) 25 САТИ НЕПОСРЕДНОГ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА СА ДЕЦОМ НА БОЛНИЧКОМ ЛЕЧЕЊУ У ОДГОВАРАЈУЋОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ;

3) 20 сати непосредног васпитно-образовног рада са децом на остваривању различитих програма и облика, у полудневном трајању у предшколској установи.

Васпитач у школи са домом у оквиру пуног радног времена у току радне недеље остварује 30 сати непосредног васпитног рада са ученицима.

Стручни сарадник у установи у оквиру пуног радног времена у току радне недеље остварује 30 сати свих облика непосредног рада са децом, ученицима, наставницима, васпитачима, педагошким асистентима, родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика и другим сарадницима.

Структуру и распоред обавеза наставника, васпитача и стручног сарадника у оквиру радне недеље утврђује установа годишњим планом рада.

Структура и распоред обавеза наставника у погледу свих облика непосредног рада са ученицима може да се утврди тако да буду различити у оквиру радних недеља.

Норму свих облика непосредног рада са децом и ученицима и других облика рада наставника, васпитача и стручног сарадника у оквиру недељног пуног радног времена и на годишњем нивоу, као и број сати образовно-

васпитног рада који се додатно може распоредити на друге извршиоце, прописује министар.

Ако школа не може да обезбеди стручно лице за највише шест часова наставе недељно из одређеног предмета, посебним решењем може да распореди ове часове наставницима тог предмета најдуже до краја школске године и овај рад се сматра радом преко пуне норме часова.

Накнада за рад наставника из става 8. овог члана исплаћује се на основу месечног извештаја наставника о одржаним часовима.

Наставнику који нема пуну норму часова, распоређивање часова из става 8. овог члана, сматра се допуном норме.

Теже повреде радне обавезе Члан 164.

Теже повреде радне обавезе запосленог у установи су:

- 1) извршење кривичног дела на раду или у вези са радом;
- 2) подстрекавање на употребу алкохолних пића код деце и ученика, или омогућавање, давање или непријављивање набавке и употребе;
- 3) подстрекавање на употребу наркотичког средства или психоактивне супстанце код ученика или њено омогућавање, или непријављивање набавке и употребе;
- 4) ношење оружја у установи, ОСИМ СЛУЖБЕНОГ ОРУЖЈА У УСТАНОВИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА;
- 5) наплаћивање припреме ученика школе у којој је наставник у радном односу, а ради оцењивања, односно полагања испита;
- 6) долазак на рад у припитом или пијаном стању, употреба алкохола или других опојних средстава;
- 7) неоправдано одсуство са рада најмање три узастопна радна дана;
- 8) неовлашћена промена података у евиденцији, односно јавној исправи;
- 9) неспровођење мера безбедности деце, ученика и запослених;
- 10) уништење, оштећење, скривање или изношење евиденције, односно обрасца јавне исправе или јавне исправе;
- 11) одбијање давања на увид резултата писмене провере знања ученицима, родитељима, односно другим законским заступницима;
- 12) одбијање пријема и давања на увид евиденције лицу које врши надзор над радом установе, родитељу, односно другом законском заступнику;
- 13) неовлашћено присвајање, коришћење и приказивање туђих података;
- 14) незаконит рад или пропуштање радњи чиме се спречава или онемогућава остваривање права детета, ученика или другог запосленог;
- 15) неизвршавање или несавесно, неблаговремено или немарно извршавање послова или налога директора у току рада;
- 16) злоупотреба права из радног односа;
- 17) незаконито располагање средствима, школским простором, опремом и имовином установе;
- 18) друге повреде радне обавезе у складу са законом.

Средства из буџета Републике Србије Члан 187.

У буџету Републике Србије обезбеђују се средства за стицање образовања и васпитања деце и ученика и одраслих у установи коју оснива Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.

У буџету Републике Србије обезбеђују се средства за:

1) остваривање припремног предшколског програма у години пред полазак у школу у трајању од четири сата ДНЕВНО, у седишту и ван седишта ПРЕДШКОЛСКЕ установе;

2) остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом У РАЗВОЈНОЈ ГРУПИ У ПРЕДШКОЛСКОЈ УСТАНОВИ;

3) остваривање предшколског програма за рад са децом на болничком лечењу У ОДГОВАРАЈУЋОЈ ЗДРАВСТВЕНОЈ УСТАНОВИ, У БОЛНИЧКОЈ ГРУПИ;

4) плате, накнаде и додатке запослених у основним и средњим школама, доприносе за обавезно социјално осигурање и отпремнине;

5) плаћања по основу извршних пресуда донетих у радноправним споровима пред надлежним судовима у вези са ставом 2. тачка 4) овог члана;

6) развојне програме и пројекте установа, обележавање јубилеја установа, као и учешће Републике Србије у области инвестиција, стручног усавршавања запослених и такмичења ученика на републичком и међународном нивоу, у складу са утврђеним средствима, а према програмима и критеријумима које прописује министар;

7) рад школа од посебног интереса за Републику Србију, које одреди Влада;

8) подршку посебно талентованим ученицима у виду бесповратне новчане помоћи коју министар прописује посебним актом сваке године;

9) трошкове школе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, која је одлуком министра добила ауторизацију за извођење програма међународне матуре.

На утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују се прописи којима се уређују плате и накнаде и друга примања запослених у јавним службама.

~~Средства из става 2. тач. 1)–3) овог члана утврђује министар подзаконским актом.~~

БЛИЖЕ УСЛОВЕ И МЕРИЛА ЗА УТВРЂИВАЊЕ СРЕДСТАВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА ИЗ СТАВА 2. ТАЧ. 1)–3) ОВОГ ЧЛАНА ПРОПИСУЈЕ МИНИСТАР.

СРЕДСТВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ИЗ ЧЛАНА 79. СТАВ 2. ТАЧКА 12) ОВОГ ЗАКОНА, ЗА УЧЕНИКЕ КОЈИ ПОХАЂАЈУ НАСТАВУ У ШКОЛИ ИЗ ЧЛАНА 90. СТАВ 2. ОВОГ ЗАКОНА, ОБЕЗБЕЂУЈУ СЕ У БУЏЕТУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, НА РАЗДЕЛУ МИНИСТАРСТВА НАДЛЕЖНОГ ЗА УНУТРАШЊЕ ПОСЛОВЕ.

Средства у буџету јединице локалне самоуправе

Члан 189.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују се средства за:

1) остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини до 80% од економске цене по детету, ИЗУЗЕТНО У ВИСИНИ ОД 100% ОД ЕКОНОМСКЕ ЦЕНЕ ПО ДЕТЕТУ УКОЛИКО ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ИМА ОБЕЗБЕЂЕНА СРЕДСТВА ЗА ТЕ НАМЕНЕ, укључујући у целости средства за плате, накнаде и друга примања, социјалне доприносе на терет послодавца, отпремнине, као и помоћ запосленима у предшколској установи, расходе за припремни предшколски програм осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије и остале текуће расходе;

2) остваривање додатне подршке детету и ученику у складу са мишљењем Интерресорне комисије, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије;

3) стручно усавршавање запослених;

4) јубиларне награде и помоћ запосленима у основној и средњој школи;

5) превоз: деце и њихових пратилаца ради похађања припремног предшколског програма на удаљености већој од два километра, ученика основне школе на удаљености већој од четири километра од седишта школе; превоз, смештај и исхрану деце и ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом и њихових пратилаца, без обзира на удаљеност места становања од школе; превоз деце и ученика који имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на удаљености већој од четири километра од седишта школе и у случајевима када ученици основне школе похађају школу на територији друге јединице локалне самоуправе – ако је школа коју похађају најближа месту пребивалишта ученика; превоз ученика на републичка и међународна такмичења;

6) превоз запослених;

7) капиталне издатке;

8) заштиту и безбедност деце и ученика, у складу са прописаним мерама из члана 108. овог закона;

9) друге текуће расходе, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике Србије;

10) плаћања по основу извршних пресуда донетих пред надлежним судовима у споровима у вези са овим чланом.

У буџету јединице локалне самоуправе могу да се обезбеде средства за превоз ученика средњих школа и ученика који похађају наставу у дуалном образовању који имају пребивалиште на територији јединице локалне самоуправе на удаљености већој од четири километра од школе, односно од просторија послодавца код којег обављају учење кроз рад, као и у случајевима када су школа, односно просторије послодавца код којег ученици обављају учење кроз рад на територији друге јединице локалне самоуправе.

Ближе услове и мерила за утврђивање економске цене програма васпитања и образовања по детету из става 1. тачка 1) овог члана, прописује министар.

Члан 193.

Новчаном казном од 50.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај прималац података из регистра из члана 175. став 4. овог закона – правно лице уколико добијене податке користи или објављује супротно сврси коју је назначио у свом захтеву и овом закону (члан 182. став 3).

Новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај прималац података из регистра из члана 175. став 4. овог закона – физичко лице уколико добијене податке користи или објављује супротно сврси коју је назначио у свом захтеву и овом закону (члан 182. став 3).

Новчаном казном у износу од 50.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај установа, ~~високошколска установа~~, установа ученичког и студентског стандарда односно јавно признати организатор активности, уколико не уноси и месечно ажурира податке у одговарајуће регистре, у складу са чланом 183. овог закона.

Новчаном казном у износу од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице установе, ~~високошколске установе~~, установе ученичког и студентског стандарда, односно јавно признатог организатора активности за прекршај из става 3. овог члана.

НОВЧАНОМ КАЗНОМ У ИЗНОСУ ОД 1.000.000 ДО 2.000.000 ДИНАРА КАЗНИЋЕ СЕ ЗА ПРЕКРШАЈ ВИСОКОШКОЛСКА УСТАНОВА УКОЛИКО НЕ УНОСИ И МЕСЕЧНО АЖУРИРА ПОДАТКЕ У ОДГОВАРАЈУЋЕ РЕГИСТРЕ, У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 183. ОВОГ ЗАКОНА.

НОВЧАНОМ КАЗНОМ У ИЗНОСУ ОД 5.000 ДО 150.000 ДИНАРА КАЗНИЋЕ СЕ ЗА ПРЕКРШАЈ ОДГОВОРНО ЛИЦЕ ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ ЗА ПРЕКРШАЈ ИЗ СТАВА 5. ОВОГ ЧЛАНА.

Члан 194.

Новчаном казном од ~~5.000~~ 10.000 до 100.000 хиљада динара казниће се за прекршај родитељ, односно други законски заступник за повреду обавезе из члана 84. овог закона.

Члан 195.

Новчаном казном од ~~30.000~~ 40.000 до 100.000 хиљада динара казниће се родитељ, односно други законски заступник детета или ученика који учини повреду забране из чл. 111. и 112. овог закона.

ЧЛАН 38.

Самостална одредба

Члан 50.

Закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 129/21)

Завршни испит на крају основног образовања и васпитања закључно са ~~школском 2022/2023. годином~~ ШКОЛСКОМ 2024/2025. ГОДИНОМ, обавиће се у складу са прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Завршни испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у трогодишњем трајању закључно са школском 2021/2022. годином и матурски испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању закључно са ~~школском 2022/2023. годином~~ ШКОЛСКОМ 2024/2025. ГОДИНОМ, обавиће се у складу са прописима који су важили до ступања на снагу овог закона.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања – Центар за испите обављаће све послове на припреми и спровођењу:

1) завршног испита на крају основног образовања и васпитања почев од ~~школске 2023/2024. године~~ ШКОЛСКЕ 2025/2026. ГОДИНЕ;

2) опште, уметничке и стручне матуре почев од ~~школске 2023/2024. године~~ ШКОЛСКЕ 2025/2026. ГОДИНЕ;

3) завршног испита у средњем образовању и васпитању почев од школске 2022/2023. године.

ЧЛАН 39.

МИНИСТАР ЋЕ ДОНЕТИ ПОДЗАКОНСКЕ АКТЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА У РОКУ ОД ГОДИНУ ДАНА ОД ДАНА СТУПАЊА НА СНАГУ ОВОГ ЗАКОНА.

ЧЛАН 40.

ОВАЈ ЗАКОН СТУПА НА СНАГУ ОСМОГ ДАНА ОД ДАНА
ОБЈАВЉИВАЊА У „СЛУЖБЕНОМ ГЛАСНИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ”.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

У складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 46/20) установе образовања и васпитања су у обавези да у року од 24 сата Министарству просвете пријаве трећи ниво вршњачког насиља.

Поред ситуација насиља трећег нивоа, школе пријављују и ризична понашања ученика, дискриминацију и друге облике ситуације насиља које се догађају на релацијама одрасли/запослени/родитељи - дете, односно ученик.

Од почетка школске 2022/2023 године до маја 2023. године, Министарству просвете је обавештено о 750 ситуација насиља, односно ризичног понашања ученика.

На основу анализе пристиглих пријава највећи проценат пријава насиља се односи на вршњачко физичко насиље, које се процењује као трећи ниво насиља (до 80%) коме је најчешће претходило вербално, психолошко или дигитално насиље.

Поред ситуација физичког (вршњачког) насиља, међу пријавама ситуација насиља о којима установе обавештавају Министарство су и следеће ситуације насиља, дискриминације, односно ризичног понашања:

- запослени ка ученицима
- ученици ка запосленима
- породично насиље
- ситуације самоповређивања/суицидалних мисли/покушај самоубиства
- дискриминација
- треће/непознато лице извршило насиље над ученицима
- родитељи ка другим ученицима
- родитељи ка запосленима

Током последње две године бележи се пораст пријава дигиталног насиља, ситуација породичног насиља, као и ситуација самоповређивања ученика и пријава суицидалних мисли.

- Крајем 2022. године образована је Радна група за превенцију и спречавање насиља у установама образовања и васпитања, са задатком да изврши анализу постојаће законске регулативе у области заштите од насиља у установама образовања и васпитања и да предложи измене прописа из делокруга Министарства у циљу унапређења области заштите од насиља. У раду радне групе учествовали су и представници других надлежних министарстава, као и синдиката, друштва директора и школа. Један од закључака радне групе јесте у вези оцене из владања као једне од мера у циљу јачања васпитне улоге школе, али да није целисходно решење да ученик понавља разред због негативне оцене из владања иако је и та опција била предмет разматрања. У овој фази заузет је став да ће појачан васпитни рад утицати на промену понашања и да није целисходно да због негативне оцене из владања ученик поново похађа исти разред и да ће већи ефекат постићи појачан васпитни рад како не би дошло до могућег напуштања образовања.

- Напомињено да је у Републици Хрватској, у Закону о одгоју и образовању у основној и средњој школи, оцена из владања описна и не улази у општи успех (утврђује се као аритметичка средина оцена из свих предмета)

У Републици Црној Гори, у Закону о основном образовању и васпитању Црне Горе, општи успех утврђује одељенско веће на основу просека оцена из свих наставних предмета, а општи успех се изводи у случајевима када је оцењивање бројчано – из чега произлази да се владање у основној школи не оцењује бројчаном оценом.

Када је у питању стручно образовање – Закон о стручном образовању у Републици Црној Гори прописује да се општи успех ученика утврђује на основу просека позитивних оцена из свих наставних предмета, из чега произлази да оцена из владања не улази у општи успех.

- Законом о основама система образовања и васпитања, у члану 84 прописана је одговорност родитеља, који је на позив школе у обавези да узме активно учешће у свим облицима васпитног рада са учеником, док је одговорност прописана и за повреду забране насиља и дискриминације, као и за теже повреде обавеза ученика. Уколико дође до повреде обавеза из члана 84. или повреде забране дефинисане чл. 111. и 112. прописане су и новчане казне за родитеље ученика чл. 194. и 195. поменутог закона.

У складу са неведеним, уколико родитељи не сарађују са установом и својим непоступањем утичу на могућност реализације појачаног васпитног рада са учеником, школа у складу са чланом 84. Закона о основама система образовања и васпитања, подноси захтев за покретање прекршајног поступка, односно кривичну пријаву ради утврђивања одговорности родитеља, односно другог законског заступника. Наведене пријаве се подносе надлежном јавном тужиластву као и надлежном центру за социјални рад. Надлежном јавном тужилаштву се подноси прекршајна, односно кривична пријава која треба да садржи следеће елементе - опис ситуације у виду чињеница, шта је школа предузимала у претходном периоду, доказе о томе на који начин родитељ не испољава сарадњу са школом. Приликом обавештавања надлежног центра за социјални рад, препорука је да се школа позове и на Општи протокол заштите деце од насиља којим је прописано да систем социјалне заштите има кључну улогу у заштити деце од насиља.

Анализом ситуација насиља, које нас све узнемиравају, може се закључити да установе образовања и васпитања не користе доследно и у довољној мери постојеће ресурсе и могућности које им даје тренутни законски оквир као и могућности стручног усавршавања. Допис Министарства просвете број: 601-01-31/2022-20 који је упућен свим школама пре почетка школске године садржао је линкове на којима се налазе ресурси, како би школе унапредиле васпитни процес.

- На предложена решења додатно су утицали трагични догађаји 3. и 4. маја 2023. године, поводом којих је Влада донела одговарајуће закључке 4. и 5. маја са мерама којима је наложено Министарству просвете измене прописа - припреми измене прописа којима би се поштриле санкције према ученицима који крше прописану забрану уношења у школу или другу организацију психоактивних супстанци (нпр. алкохол, дрога и сл), оружја, пиротехничког средства или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице (обавезно искључење ученика из школе, односно школе са домом), скратили рокови и обезбедило ефикасније вођење и окончање дисциплинског поступка.

- Имајући у виду да се установе образовања и васпитања у пракси сусрећу са изазовима који се односе на злоупотребу електронских уређаја

(мобилни телефони и др.) од стране ученика, посебна пажња је посвећена том делу у Предлогу. Посебно, Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања је дао смернице, које су доступне на интернет страници тог завода, о чему су све установе на одговарајући начин информисане

Законом о основама система образовања и васпитања чланом 83. прописана је одговорност ученика и дефинисане су теже повреде обавеза ученика, које се односе и на употребу мобилног телефона, електронског уређаја и другог средства у сврхе којима се угрожавају права других или када се користе у сврхе преваре у поступку оцењивања.

У вези са тим, потребно је да школа интерним актом јасно дефинише начин употребе мобилних телефона у току реализације образовно-васпитног процеса, а у циљу превенције различитих облика злоупотребе електронских уређаја током образовно-васпитног процеса.

Препорука је да се при изради општег акта узму у обзир и предлози органа школе, а посебно савета родитеља, ученичког парламента, наставничког већа и педагошког колегијума, као и смернице ЗВКОВ.

- Када је у питању измена прописа у Предлогу закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања унете су измене и допуне којима су поштрене санкције према ученицима-обавезно искључење, скраћени су рокови за покретање и вођење поступка у ситуацији, предвиђена је суспензија, односно удаљење ученика.

- Посебан проблем који предложена решења треба да реше јесу недостајући наставници из појединих предмета, посебно у малим срединама. На нивоу система, основно и средње образовање, укупан број запослених - наставни кадар је 75883, од којих је нестручно 2060 (2,71), с тим да је за поједине предмете нестручно: Математика – 4,05%, Физика – 4,02% Информатика – 2,67%. (имају завршене основне академске али не и одговарајуће мастер студије).

Када су у питању запослени, кроз информациони систем се прати стање у погледу стручности наставника (кроз табелу Запослени по НОКС нивоу, из које се може сагледати проблем недостатка наставног кадра према нивоу образовања, а што је разлог за предложену измену члана 141. Закона).

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Предложене измене захтевају измене и посебних закона – Закона о основном образовању и васпитању и Закона о средњем образовању и васпитању у делу који се односи на оцену из владања.

На основу измена у Закону потребно је извршити усклађивање подзаконских аката којима се уређује оцењивање ученика у основном и средњем образовању и васпитању и других подзаконских аката – Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање и Правилника о друштвено корисном и хуманитарном раду (на којима је паралелно рађено).

Када је у питању одлагање рокова за полагање завршног испита у основном образовању и државне матуре у средњем образовању, чињеница је да је увођење опште, стручне и уметничке матуре као завршних испита требало да подигну квалитет средњег образовања и васпитања и да служе као улаз у

високо образовање како је и било планирано Стратегијом развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС”, број 107/12). Међутим, почетак спровођења ових испита је већ одлаган, Министарство је уз подршку Пројекта „Државна матура” направило концепт институционалног оквира за спровођење опште, стручне и уметничке матуре, што је предвиђено активношћу број 1.2.2.1 планираном Акционим планом за период од 2021. до 2023. године, за спровођење Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године („Службени гласник РС”, број 63/21). У складу са концептом одређене надлежности су дате Центру за испите при Заводу за вредновање квалитета образовања и васпитања

Међутим, с обзиром да Центру за испите још увек нису додељена потребна буџетска средства за 2023. годину и да постоје проблеми са софтвером неопходно је да се рок за почетак спровођења заврног испита у основном образовању и државне матуре помери за школску 2025/2026. годину. До тог тренутка ће се непрекидно обављати сви послови припреме полагања наведених испита и обавиће се и додатна пробна тестирања за ученике.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

Предложена решења јесу последица уочених проблема у пракси:

- Министарство просвете континуирано настоји да оснажи и обавезе школе на подршку породици и обавезност сарадње родитеља и школе. Законом су прописане казнене одредбе и мере у случају несарадње родитеља, а школе су у обавези да кроз годишње програме заштите од насиља планирају и едукацију родитеља. Родитељи су у обавези да на позив школе узму активно учешће у појачаном васпитном раду школе. У сарадњи са УНОДЦ Министарство је обучило 67 стручних сарадника за примену програма Јаке породице у школама. Програм има за циљ да оснажи родитељске компетенције посебно у домену управљања родитељским стресом и подршке деци.

Такође на платформи Чувам те се налазе едукативни материјали за родитеље

<https://cuvamte.gov.rs/>

- Програмом заштите од насиља који је свака школа у обавези да има конкретно су планиране активности рада са ученицима, кроз одељењске заједнице, наставне и ваннаставне активности. Министарство је припремило различите ресурсе који помажу наставницима да реализују превентивни рад са ученицима као и различите обуке од јавног значаја на ову тему.

<https://cuvamte.gov.rs/>

<https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>

- Стручни сарадници имају план и програм рада који садржи обавезе превентивног и саветодавног рада али и сарадње са другим установама социјалне заштите и здравства. Министарство је у складу са Закључком радне групе за превенцију и спречавање насиља у школама припремило анализу финансијских ефеката за повећање броја стручних сарадника и коефицијента

за одељењске старешине, а што даље улази у процедуру Министарства финансија.

- Школе су у обавези да имају програме здравствене заштите и да кроз међупредметну компетенцију Одговоран однос према здрављу кроз све предмете обрађују теме и садржаје везане за унапређивање здравих животних стилова.

Више о програму који је спровело Министарство може се видети на <https://zuov.gov.rs/zdravlje/-Порграм> оснаживања запослених у образовању за развијање одговорног односа према здрављу, очување здравља и безбедности ученика.

- Стратегијом развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године посебно је истакнуто јачање васпитне функције школе, у том смислу васпитни рад мора да прати одговарајућа документација која се тимски ради. Наставници и стручни сарадници у својој 40 часовној радној недељи имају предвиђено време за припрему.

- Изменама законске регулативе унапређена је процедура васпитно-дисциплинског поступка, суштина овог поступка јесте васпитни утицај на ученика јер нам је свима образовање и његов значај у примарном фокусу.

- Законе и подзаконска акта који су измењени и тренутно у процедури усвајања је радила стручна радна група у сарадњи са представницима синдиката, друштва директора Србије и других стручњака. Како су закони прошли јавну расправу уважен је и шири друштвени конзензус.

- Ауторитет једне професије и наставника зависи од много фактора; кључни фактор је однос између наставника деце и родитеља, што се показује и у школској пракси. У том смислу Министарство већ предузима активности да оснажи наставнике у вези са њиховим комуникационим компетенцијама, компетенцијама управљања одељењем, оснаживање директора за руковођење и саме установе за обезбеђивање сигурне и подстицајне школске средине за све учеснике. Такође, планирана је појачана је заштита наставника од насиља путем измена Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање. С друге стране статус наставника у друштву зависи и од односа целокупног друштва и вредносног система, односа према образовању као таквом и пропагирању одређених модела понашања и комуникације. Министарство је више пута истицало значај улоге друштва, медија, породице и других система.

- Министарство просвете је такође апеловало на медије на значај промоције позитивних примера и путем своје интернет странице промовише позитивну праксу у школи. Такође, је одржало медијско радионицу са представницима медија у циљу упућивања и едукације о значају правилног и конструктивног медијског извештавања.

- Министарство се кроз различите активности труди да популарише образовање и знање, путем Сајмова образовања, медијских гостовања, брошура, интернет презентација и др.

- Када је у питању педагошка норма изменама тачке 3) члана 160. Закона, није увећана норма непосредног рада са ученицима у школи за образовање ученика са сметњама у развоју, већ је прецизније уређено ово питање и усклађено са тачком 1) овог члана Закона, према којој се непосредни рад дефинише преко броја школских часова (скраћено: часа), а не преко часова радног времена, како је утврђено у важећој тачки 3) члана 160. Закона. Прецизирање је извршено у складу са постојећом праксом у школама за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом, имајући у виду да је основно полазиште за остваривање образовно-васпитног рада исти прописани план и програм наставе и учења и за основне школе и за школе за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Измена је узрокована и обраћањем основних школа ради давања мишљења о примени прописа приликом утврђивања норме наставника ангажованих у одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Измене закона утицаће на наставнике, стручне сараднике и васпитаче, као и ученике и њихове родитеље, односно законске заступнике.

Министарство ће наставити да информише наведене циљне групе путем одговарајућих програма, смерница и др. који су доступни на знаничним интернет странама Министарства и завода.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Немамо пример у окружењу

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ)

Циљ предложених мера је смањење насиља у школама и унапређивање васпитног

рада, односно јачање васпитног рада запослених у систему образовања.

Неопходно је да установе образовања и васпитања у сарадњи са надлежним институцијама координисано пружају подршку деци, односно ученицима и њиховим родитељима у складу са својим надлежностима (пре свега системи социјалне и здравствене заштите). Јачање васпитне улоге образовно-васпитних установа је дефинисано и у општем циљу 1. према Стратегији развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

На основа смањеног броја пријаве насиља, а што ће се утврдити путем Националне платформе за превенцију насиља које укључује децу - Чувам те.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати грађанима

У оквиру појачаног васпитног рада ученику/ученицима се пружа подршка од стране запослених, стручних сарадника уз обавезно укључивање родитеља и других стручњака из спољашње мреже заштите у складу са проценом (социјани и/или систем здравствене заштите). За ученика се израђује план појачаног васпитног рада у којем прецизно морају бити дефинисани циљеви (жељена промена), активности (на које начин постижемо, долазимо до жељене промене) и носиоци активности (ко све пружа подршку ученику на путу до жељене промене). Носиоци активности могу бити одељењски старешина, стручни сарадници школе, одељењско веће уз неопходну сарадњу и активно учешће родитеља и других стручњака који могу бити укључени у пружање подршке ученику. Дакле, неопходно је да се једнако придаје значај васпитном раду као и образовном. Рано препознавање и благовремено интервенисање када постоје одређене потешкоће у понашању је од кључног значаја за превенцију даљег усложњавање потешкоћа.

Када је у питању оцењивање важно је да владање ученика од 2. до 8. разреда буде део општег просека, на тај начин оцена из владања ће имати већу тежину као мера која се изриче ученицима. Такође, на овај начин дајемо легитимитет значају васпитног рада са ученицима и оцењивању њиховог понашања што је једнако важно као и њихово знање из било ког другог предмета (на овај начин верификујемо у пуном смислу те речи васпитну функцију школе).

Такође, чест проблем у пракси са којим су се сусретале средње школе представља исписивање ученика када се против њега покрене васпитно-дисциплински поступак и у року од 7 дана у складу са законом уписује се у другу средњу школу. На тај начин ученик избегава да сноси последице учињеног и не учествује у примени мера школе. Предложеним изменама се ученику одлаже могућност исписивања из установе док се не заврши васпитно-дисциплински поступак и изрекну мере. Такође, ради обезбеђивања континуитета васпитног рада али и утицаја на одговорност ученика за последице понашања школа у којој ученик наставља школовање има обавезу наставка појачаног васпитног рада. На овај начин делујемо и превентивно како се сличне ситуације не би понављале у новој средини.

Предложене измене у делу који се односи на васпитни рад неће изазвати трошкове грађанима, а обезбедиће се смањење осипање деце из система, као последице концепције да се обезбеди васпитни и појачан васпитни рад са ученицима у случају повреде обавеза, односно да се смањи могућност исписивања и напуштања школе без претходне додатне подршке стручних служби и спољашње заштитне мреже (центар за социјални рад и сл).

Посебно, измена члана 160. тачка 3) у суштини није ново решење него је последица обраћања основних школа ради давања мишљења о примени прописа приликом утврђивања норме наставника ангажованих у одељењу за образовање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом у основној школи.

- 3) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавање, као и на услове за рад (нпр. промене у стопама запослености, отпуштање технолошких вишкова, укинута или новоформирана радна места, постојећа права и обавезе радника, потребе за преквалификацијама или додатним обукама које намеће тржиште рада, родну равноправност, рањиве групе и облике њиховог запошљавања и слично?**

Предложена решења у вези са васпитним радом, као и за допуну члана 141. који се односи на могућност пријема наставника и који немају завршене одговарајуће мастер студије (након поновљеног конкурса), утицаће на запошљавање, и то: у вези са васпитним радом - ново запошљавање стручних сарадника, као и смањење броја запослених који дужи период раде на одређено време јер немају стечено прописано образовање, а сада се отвара могућност њиховог пријема на неодређено време по поновљеном конкурс.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

- 2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета**

Уколико дође до смањења оцене из владања са учеником ће се реализовати појачан васпитни рад, на начин на који је то већ дефинисано законом.

Подршку предложеним решењима треба да обезбеди доношење одговарајућих подзаконских аката којима се прописује образовање наставника (који могу бити примљени по поновљеном конкурс), као и подзаконских аката који ће бити основ за повећање броја стручних сарадника у установама.

Кључна питања за анализу ризика

- 3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?**

Ризик у спровођењу концепције ојачане васпитне улоге установа је уколико финансијске могућности не дозволе ангажовање стручних сарадника и др. запослених у складу са потребама установа

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада

Обрађивач: Министарство просвете

2. Назив прописа

Нацрт закона о изменама и допунама закона о основама система образовања и васпитања

Draft Law on Changes and Additions of the Law on Principles of the System of Education and Pedagogy

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа,

Споразум, Наслов VIII Политике сарадње, Члан 102. образовање и стручно оспособљавање

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума,

Општи рок утврђен чланом 72. Споразума

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

Потпуно

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума,

/

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

/

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

/

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

/

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

/

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

/

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

не

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

не

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености
У поступку израде предметног материјала није била консултована Европска комисија, односно друга стручна тела Европске уније.